

Žalmy

Poznámky při čtení biblického textu

Břetislav Fajmon

Email: bretafajmon@rozhovor.cz

WWW: rozhovor.cz

Copyright©2016 Břetislav Fajmon

Tento text můžete volně šířit a tisknout.

Obsah

I	Text biblické knihy Žalmy se stručnými poznámkami	2
II	Promluvy z knihy Žalmy	47
1	Co má následovník Krista dělat neustále?	47
III	Závěrem	48

Část I

Text biblické knihy Žalmy se stručnými poznámkami

Žalmy jsou nejrozsáhlejší knihou Bible. Jedná se o sbírku 150 písní a modliteb, která vznikala v rozsahu asi jednoho tisíce let (řecké slovo psalmos je překladem hebrejského mizmor, což znamená „zpěv nebo skladba doprovázená hudbou“). Pokud přijmeme, že jména v nadpisech žalmů souvisí s jejich autory, tak od Mojžíše, který psal žalm 90 kolem roku 1250 př.n.l., přes krále Davida, kterému je připsána téměř polovina žalmů (kolem roku 1000 př.n.l.), Šalomouna (dva žalmy), Azafa (dvanáct žalmů) a syny Kórachovy (jedenáct žalmů), jsou ty chronologicky poslední žalmy datovány až do třetího či druhého století př.n.l. To znamená, že v rozsahu jedné knihy máme k dispozici některé nejstarší i nejmladší příspěvky do Starého Zákona.

Zatímco všechny ostatní knihy Bible jsou rozděleny na kapitoly, které mezi sebou mají návaznost, na Žalmy bylo často pohlíženo jako na soubor písní a modliteb, které společně navzájem nemají přímou souvislost. V dnešní době se začíná přiznávat i knize Žalmů jisté poselství, které plyne z toho, jak jednotlivé žalmy následují za sebou. Zejména všech 150 žalmů je rozděleno do pěti knih (1. kniha ... žalmy 1–41; 2.kniha ... žalmy 42–72; 3.kniha ... žalmy 73–89; 4.kniha ... žalmy 90–106; 5.kniha ... žalmy 107–150). Každá z těchto knih je zakončena veršem: „Požehnán buď Hospodin na věky, amen.“, a navíc Žalm 72 (= zakončení 2. knihy žalmů) končí slovy „Končí modlitby Davida, syna Jišajova“.

Například Žalm 50 je zvláštním žalmem zaznamenávajícím promluvu Hospodina v chrámu o tom, že bude soudit ty z Izraele, co zapomínají na jeho smlouvu a jednájí zle; Bůh sám vyzývá lid k nápravě jejich smluvního vztahu. Navazuje Žalm 51, který zaznamenává Davidovo pokání z konkrétního hříchu jako reakci na usvědčující slovo od Hospodina. Žalm 52 pak mluví o osudu těch, co jsou pyšní (a pokání nečiní), chlubí se zlem a nepodřizují svůj život Bohu. Vidíme zde tematickou návaznost, i když se jedná o žalmy, které vznikly možná za různých okolností nebo mluví o různých situacích, které na sebe nenavazují chronologicky.

Klíčová je též pozice tzv. žalmů moudrosti (1,73,90,107,145) a královských žalmů (2,41,72,89,144), které se vždy vyskytují na začátku či na konci dělení žalmů do pěti knih (oddělíme-li tedy žalmy 146–150 jako závěrečnou píseň chvály) – zdá se tedy, že klíčovým tématem žaltáře je smlouva Hospodina s králi Izraele¹.

Poznámka k číslování veršů v žalmech: číslování v českých překladech (ČEP, BK) je naprosto shodné s číslováním veršů hebrejského originálu – ovšem číslování některých žalmů v některých anglických překladech je často o jeden verš posunuto, protože se vynechává titulek žalmu.

Některá samostatná slova či spojení psaná kurzívou naznačují, že dané slovo v textu není a bylo doplněno pro lepší srozumitelnost.

¹Podrobněji například viz kniha [5].

První kniha žalmů

Žalm 1

¹Jedná dobře² ten, kdo se neřídil radou zlovolníků³,
nevstoupil na cestu hříšníků
a neusedl mezi chvastouny⁴,
²ale s radostí žije⁵ podle Hospodinova slova⁶
a rozvažuje⁷ nad ním⁸ ve dne v noci.
³Bude jako strom zasazený u tekoucích vod,
který ponese ovoce v čas sklizně
a jemuž listí neuvadne –
vším, co bude dělat, způsobí zdar⁹.

⁴Ne tak zlovolníci –
ti jsou jako plevy, kterými zmítá vítr.
⁵Proto zlovolníci neobstojí na soudu,
ani hříšníci ve shromáždění spravedlivých.
⁶Vždyť Hospodin zná cestu spravedlivých,
ale cesta zlovolníků zanikne¹⁰.

Vidíme zde dvě kontrastní ilustrace z oblasti zemědělství – strom zasazený u proudů vod, který je obrazem jednak zabezpečení (jeho listí neuvadá), jednak plodného života (ve „svém čase“ nese ovoce); pleva odváta větrem je obrazem života nebo jednání, které nenasytí ani samo sebe (pleva sama o sobě je bez živin, nemá v sobě život), natož pak někoho druhého (nenese žádný užitek).

Strom je obrazem života spravedlivých (jejich jednání se zdaří, obstojí), pleva je obrazem života zlovolníků (jejichž jednání neobstojí, nemá směr a cíl). Zajištění a zdar ti

²Překlad „šťastný“ je poněkud nešťastný, neboť např. v Evangelium podle Matouše, kapitola 5, verše 3-10, vidíme novosmluvní blahoslavenství, když Ježíš říká: blaze plačícím, neboť budou potěšeni. Jak může být šťastný ten, kdo pláče? Proto se často překládá slovem „blaze“ a uvedené výzvy se označují za blahoslavenství. Překlad „dobře jednají“ se snaží ještě více interpretovat slovíčko „blaze“.

³Výraz „zlovolník“ je vzat z učebnice [15] – i když se jedná o poněkud archaičtější slovo, dobře vystihuje kontrast od spravedlivého: spravedlivý volí „právo“, rozhoduje se „s právem“, „podle práva“, kdežto zlovolník volí „zlo“, ničí, působí bolest, volí tu špatnou variantu.

⁴Zatímco Dan Drápal (viz [1], úvaha k Žalmu 1) upozorňuje na vystupňování (jde – zastaví se – usedne), Craig Broyles ([7]) míní, že se jedná o paralelismus, tj. různé pohledy na totéž z hlediska našeho myšlení (rady), našeho jednání (cesta) a našich slov (chvastouni).

⁵Doslova: v zákoně Hospodinově je jeho *chéfec* = zájem, přání, vůle, záliba. Nejedná se o nepraktické fandění či teoretickou oblibu, ale o radostné činění.

⁶Doslova: podle Hospodinova zákona – pokus o modernější překlad, kdy „slovo“ lépe zachycuje Hospodinův pokyn do konkrétní situace, který vyvěrá z jeho charakteru.

⁷Za výraz „rozvažuje“ vděčím překladu SNC.

⁸Doslova: nad jeho zákonem.

⁹Jediné sloveso v tomto žalmu, které není rozměru *qal* – jedná se o *hip‘il*, tj. sloveso s předmětnou vazbou („působí zdar, nese zdar“ – aktivní vliv na předmět).

¹⁰Doslova: zaniká, hyne, vede do zániku (imperpektum).

„spravedliví“ ovšem nemají sami ze sebe, ale z toho, že poslouchají Hospodinovy pokyny a rady (na rozdíl od těch, kteří se řídí radami zlovolníků). Celý žalm slouží jako úvod ke knize Žalmy (a možná je dobrým úvodem i k celé Bibli), protože poukazuje na zdroj dobrých rad – verš 2 zobrazuje člověka, který nejen že Hospodinovým radám věnuje svou pozornost, ale dělá to radostně a s důvěrou.

Tento žalm neslouží k tomu, abychom na základě něj soudili jiné – zda jsou druzí těmi spravedlivými, nebo těmi zlovolníky – ale abychom posoudili své vlastní jednání, k jakému z těchto dvou obrazů směřuje náš život. Tento žalm moudrosti nás vede, abychom zkoumali především Hospodinovy „rady“ (v celé knize Žalmy a vlastně v celé Bibli) a přemýšleli o tom, zda náš život je v souladu s nimi. Mluví se zde o tom, co je možná ještě skryté a není zcela zřejmé – že Hospodin zná cestu a že jiné cesty zaniknou, nedojdou naplnění a cíle. Budeme mu věřit, že Jeho cesta má smysl a cíl? Pokud ano, možná na Jeho cestě zakusíme zážrak proměny života neplodné plevy v život stromu, který nepostrádá vláhu a nese ovoce :-)

„Vším, co činí, působí zdar“¹¹ – zde není řečeno, že ten, kdo čte Bibli, dosáhne úspěchu ve všem, co ho napadne; spíše se má na mysli, že i věci které podniká, jsou ovlivněny Hospodinovým zákonem: dělá ty věci, ke kterým jej Hospodin vyzve. Zdar také nemusí být zdarem podle našich vlastních představ – napomáhat ke zdaru (sobě i jiným) znamená „být uprostřed Hospodinovy vůle“, tj. dělat věci, ke kterým mne vede Bůh, i když jejich výsledky či dopad není hned zřejmý nebo není běžně hodnocen jako zdar (i příklad stromu svědčí o tom, že z jeho ovoce se lze těšit jen tehdy, když dozrálo)¹². V každém případě ten, kdo našel v chození s Bohem smysl svého života, prožívá, že „Bůh se k němu zná“ – jistým konkrétním způsobem si jeho činů používá, přiznává se k nim. I když se věci nedaří podle našich vlastních představ, můžeme se v každé situaci pokusit o svých sto procent, ke kterým nás vede Bůh – pokusit se vždy prožívat to, že jsme na tom místě, kde nás chce Bůh mít.

Don Carson¹³ vybízí skeptiky, kteří vidí, že nedokážou změnit sami sebe a některé věci ve svém životě, jež se neslučují s jednáním spravedlivého, ať prosí Boha, aby změnil jejich život a srdce a aby jim ukázal cestu, kterou třeba ještě sami nevidí. Ba co víc, nemusí jen prosit, ale mohou též děkovat – chválit Boha, že drží své slovo a dovede nás k tomu správnému cíli, pokud jsme ho o to poprosili. Nový zákon je svědectvím o tom, že tou CESTOU je Ježíš Kristus. Nezáleží jen na našem snažení, ale též na jednání Boha a Ježíše Krista v našem životě – jejich věrnost je důvodem k naší vděčnosti. Očekávejme tedy, že Bůh bude v našem životě jednat.

Ovoce stromu v Žalmu 1 dozrává sice „svým časem“, ale když uvážíme další biblické

¹¹Tato formulace viz Jiří Beneš: Nevystižitelný Bůh? Vyšehrad 2010, str. 109.

¹²Dobrým příkladem života zdaru je Josefův život v knize Genesis – například v Gn 39,2.23 (na začátku i na konci kapitoly 39) je zmíněno, že s Josefem byl Hospodin, takže ho provázela zdar (podle ČSP). Nezáleželo tedy jen na Josefovi, ale „všemu, co Josef činil, dopřával Hospodin zdaru“. Přesto události kapitoly 39 z vnějšího pohledu nemluví jen o zdaru – Josef je v prvním případě zmínky o zdaru prodán do otroctví, ve druhém případě dán do vězení. A události kapitoly 40 mluví o tom, že nejvyšší číšník, který se dostal pryč z vězení, si na Josefa ani nevzpomněl (Gn 40,23). Bůh měl s Josefem plán – ale ze vnějšího pohledu, ba ani z pohledu Josefa nebylo jednoduché Hospodinovým záměrům věřit. Josef byl „uprostřed Hospodinovy vůle“ – to ovšem neznamená, že prožíval jen věci, které mu byly příjemné.

¹³[12], audiopřednáška k žalmu 1.

paralely mluvící o Hospodinově přítomnosti uprostřed jeho lidu, např. Ezechiel 47,1-12, dozrávání ovoce je zázračným procesem, kterému žehná Hospodin – Hospodinovo požehnaní je zobrazeno jako řeka, která vytéká z jeho chrámu¹⁴ (Ez 47,12 v překladu B21: Na obou březích porostou nad řekou nejrůznější ovocné stromy. Jejich listí nikdy nezvadne a nepřestanou nést ovoce. Každý měsíc přinesou čerstvé plody, protože k nim proudí voda ze svatyně. Jejich ovoce bude pokrmem a jejich listí lékem.). Zde se mluví o nadpřirozeně častém dozrání ovoce skrze spojení s Hospodinem a s Ježíšem Kristem – každý měsíc, protože „jeho listí nevadne“.

Rád bych se pokusil též o básnické zpracování žalmů, pokud k tomu bude čas, prostor, inspirace z jiných překladů nebo prostě jen vnitřní potřeba pokusit se spojit myšlenky žalmu ještě i poeticky. Mám pocit, že veršování žalmů je zbaví jejich těžkopádnosti a udělá z nich písně, jejichž poselství vyvstane tím naléhavěji a jednodušeji.

**Šťastný, kdo ničemu¹⁵ nedbá rady
a s posměváčky¹⁶ neseďá,
jen k Bohu chodí na porady,
nad jeho slovem přemítá¹⁷.**

**Jako strom u tekoucí vody
dává ovoce ve svůj čas¹⁸,
stejně i ten, kdo věří Bohu,
nese užitek zas a zas.**

**S ničemnými je tomu jinak,
jsou jako plevy bez vláhy.
Odletí, kam je fouká vítr,
a ten nedělá průtahy.**

**Vždyť Bůh život svých věrných chrání,
ukáže cestu poctivým,
kdežto hříšníci cestu ztratí,
propadnou soudu časem svým.**

¹⁴Viz Jirka Míšek, kázání ES Brno, 9.1.2011.

¹⁵Viz ČSP.

¹⁶Viz ČJB.

¹⁷Viz ČSP.

¹⁸Formulace „ve svůj čas“ se vyskytuje v překladech ČSP a ČJB.

Žalm 2

¹Proč se národy vzbouřily a lidé rozvažují¹⁹ o marnosti²⁰?
²Pozemští králové se zvedají, vládcové se spojili k odporu
 proti Hospodinu a jeho Pomazanému²¹:
³„Roztrhejme jejich pouta a svrhněme ze sebe jejich jho²².“

⁴Ten, který přebývá v nebesích, se směje,
 Pán se jim vysmívá.
⁵Pak k nim promluví s hněvem
 a vyděsí je svým rozhořčením:
⁶„Já jsem přece pomazal krále²³ na Sijónu – na mé svaté hoře.“

⁷Chci vyhlášovat tento výnos, Hospodin mi řekl:
 „Ty jsi můj syn – já jsem se dnes stal tvým otcem.
⁸Požádej mne – chci ti dát národy do rukou²⁴
 a celou zemi do vlastnictví²⁵.
⁹Budeš jim vládnout²⁶ železným žezlem,
 jejich vzdor roztrháš jako nádobu z hlíny²⁷.“

¹⁰Králové, chopte se moudrosti,
 nechte se varovat, pozemští soudcové.
¹¹Služte Hospodinu s bázní, jásejte²⁸ s chvěním.
¹²Ctěte jeho syna²⁹, aby se nehněval –
 ať nezhynete na cestě³⁰,
 když i jen trochu vzplane jeho hněv.
 Dobře jednají ti, kdo se k němu přimkli³¹.

Motiv cesty ze Žalmu 1 je dále rozvíjen v Žalmu 2 – nejen že je důležité, aby cesta

¹⁹Použito totéž slovo *jehgû* jako v Ž 1,2: zatímco spravedlivý rozvažuje o cestě Hospodinově a radostně po ní jde, zlovolníci ze všech národů rozvažují a tiše mluví o tom, jak se Hospodinově cestě vzepřít.

²⁰Míněna marnost nejen v tom smyslu, že Hospodinův Král potře každou vzpuru, ale asi i marnost jiných cest než Hospodinovy – ve spojení s Žalmem 1,6 vzpoura proti Hospodinu nikam nedovede.

²¹Pomazaný = *māšîaḥ* = Mesiáš.

²²Doslova: jejich provazy. Vzhledem k tomu, že verš 11 vybízí krále ke službě, je zde možná souvislost s podřízením se a službou.

²³Doslova: svého krále.

²⁴Doslova: do tvého dědictví.

²⁵Doslova: konce země do tvého vlastnictví.

²⁶Doslova: rozbiješ je (ve významu: podrobíš je, rozbiješ jejich odpor).

²⁷Doslova: roztrháš je jako hrncířskou nádobu.

²⁸Ve významu: plesáním jej oslavujte, radostně jej oslavujte.

²⁹Doslova: líbejte syna. „Syn“ zde není překladem hebrejského *bēn* jako ve verši 7, ale o aramejského *bar*, jako by tím bylo řečeno, že „syn“ není králem jen pro hebreje, ale mají jej uznat všechny národy (viz např. [2] – aramejščina byla jazykem velké části tehdejšího světa).

³⁰Pokračuje motiv ze Žalmu 1: Ž 1,6 říká, že zahyne (*tō'ḇēd*) cesta (*derek*) zlovolníků, v Ž 2,12 je dále vyjasněno, že zahynou (*tō'ḇdû*) na cestě (*derek*) ti, kteří se vzeprou Hospodinovu Králi.

³¹Nebo též: mají v něm své bezpečí, zabezpečují se v něm.

měla ten správný cíl, ale všichni jsou vyzváni, aby se v průběhu své cesty (svého života) podřídili Hospodinem ustanovenému králi. Tento žalm by se dal označit jako královský žalm, protože král nebo království je jeho hlavním tématem. Protože toto téma se v žalmech často vyskytuje, můžeme i tento žalm považovat za úvodní k celé sbírce Žalmy³². Na tento žalm existují tyto roviny pohledu:

- a) Jedná se o žalm provádějící (nebo připomínající) korunování izraelského krále – tento král, vybraný Hospodinem, má nejen vládnout Izraeli, ale také reprezentovat vládu Boha na zemi (verš 7: král = syn Boha).³³
- b) Žalm také ukazuje na nebeského krále, který pozemského izraelského krále ustanovil (verš 6) a který má moc izraelskému králi dát ostatní krále a národy do rukou (verše 8-9). Národy jsou vyzývány, aby uznaly Hospodinovu vládu.

Roviny a),b) se navzájem prolínají: národy země se bouří proti Hospodinu, ale i proti vyvolenému králi (verše 1-3); Hospodin jako král v nebi potvrzuje a ukazuje vyvoleného krále na zemi (verše 4-6); Hospodin chce svou mocí ochránit a dát vítězství svému vyvolenému izraelskému králi v jeho bojích s ostatními králi země (verše 7-9). Národy jsou vyzývány, aby sloužily Hospodinu, ale i jeho synu (10-12).

- c) Třetí rovina pohledu přichází do popředí od doby, kdy izraelská královská linie byla zbavena moci (babylónské vyhnání v 6.stol. př.n.l., po návratu do Izraele úřad krále nebyl obnoven). Od té doby lidé, kteří berou tento žalm vážně, očekávají Mesiáše – Krále, který bude vládnout i nad konci země a současně bude Hospodinovým Synem³⁴. Jako křesťan věřím, že tento Mesiáš přišel v Ježíši Kristu – a vrátí se a dovede do plnosti to vše, na co Žalm 2 prorocky ukazuje.
- d) Další rovinou pohledu může být „pohled křesťana“: člověk, který vydal svůj život Kristu a je skrze Ducha svatého spojen s Kristem, žije s Kristem, se společně s Kristem Mesiášem stává králem, „královským knězem“, a je „pomazán“ a povolán k tomu, aby uplatňoval autoritu Ježíše Krista na zemi a žil z jeho síly. Tento pohled na nás křesťany jako na „krále“ nám může dát nový rozměr a povzbuzení při čtení žalmů – i my jsme voláni k tomu, abychom bojovali Hospodinovy boje.

³²První věta Žalmu 1 a poslední věta Žalmu 2 začínají slovem „blaze“ (zde přeloženo: šťastni), což naznačuje, že oba žalmy mohly kdysi být jedinou literární jednotkou v úvodu knihy Žalmů (podle [2], str.59). Kromě dalších společných motivů (rozjímání ... Ž 1,2; Ž 2,1; cesta ... Ž 1,1.6; 2,12) pro to mluví i fakt, že všechny samostatné žalmy v 1.knize Žalmů (Žalmy 1–41) mají své vlastní nadpisy (kromě Žalmů 1 a 2 nemají nadpis jen Ž 10 a 33, o nichž lze doložit, že vždy s bezprostředně předcházejícím žalmem (9 a 32) tvoří jednu píseň). Žalm 1: Šťastný je ten, kdo čte Hospodinův zákon a jedná podle něho. Žalm 2: Šťastný je ten, kdo se podřizuje Hospodinovu Králi.

³³Ve verši 7 je doslova: já jsem tě dnes zplodil. Peter Craigie ([2]) navrhuje, že se nejedná pouze o Hospodinovo potvrzení pozemského krále, ale také o vznik duchovního pouta takové kvality, která před tímto „zplozením“ neexistovala. Překlad „dnes jsem se stal tvým otcem“ je ovšem vhodný, protože zejména vyjadřuje, že za tímto pozemským králem stojí svou autoritou a mocí samotný Bůh.

³⁴J.L.Mays: Psalms (1994): tento žalm je jediným místem Starého Zákona, kde se současně mluví o Hospodinově pomazaném (verš 2), synu (verše 7,12) i králi (verš 6); proto velmi silně propojuje tyto tituly Mesiáše a ukazuje na něj.

Proč se bouří velcí, malí,
Bohu sloužit nechtějí?
Vzepřeli se jeho králi,
kují pikle³⁵ raději.

Hospodin je z nebe vidí,
jejich plánům směje se.
Až uslyší jeho slova,
strach jim srdcem otřese.

Bůh jim řekne: svého krále
já jsem přece určil vám³⁶.
On je můj syn, tak ho ctěte.
Oč požádá, to mu dám.

Chceš být moudrý? Tak žij život
nabídnuté milosti.
Šťastní jsou, kdo slouží jemu
skryti v jeho blízkosti.

³⁵Formulace ČJB.

³⁶Též SNC dává slova veršů 7-9 do úst Hospodinu, nikoli jeho králi.

Žalm 3

¹Žalm³⁷ Davidův, když utíkal před svým synem Absolónem.

²Hospodine, mých protivníků³⁸ je víc a víc!

Mnozí povstávají proti mně!

³Mnozí říkají: jeho život³⁹ Bůh už nezachrání.

*Sela.*⁴⁰

⁴Ale ty, Hospodine, jsi štítem po mém boku.

Jsi moje sláva – ten, kdo pozvedá mou hlavu.

⁵Svým hlasem jsem volal k Hospodinu
a on mi odpověděl ze své svaté hory⁴¹.

Sela.

⁶Lehl jsem si a usnul jsem.

Probudil jsem se, neboť Hospodin je mi oporou.

⁷Nebojím se velkého davu lidí,
co mne obklíčili ze všech stran.

⁸Povstaň přece, Hospodine, zachraň mne, můj Bože!

Vždyť jsi zbil všechny mé nepřátele⁴²,
zlovolníkům jsi zvyrážel zuby.

⁹Od Hospodina přichází záchrana.

Na tvém lidu *spočívá* tvoje požehnání.

Sela.

Žalm 3 lze považovat za žalozpěv v okamžiku tísně nebo i v několikadenním období intenzivního boje. Jedná se o první žalm, u kterého je uvedena historická souvislost: tento žalm napsal (či zpíval) David v okamžiku, kdy jeho syn Absolón započal spiknutí proti němu s cílem jej zabít (2.kniha Samuelova, kapitoly 13-19).

Verše 2-3: třikrát se opakuje, že nepřítel je mnoho (viz např. [7]). Snaží se vstípit nebo říct člověku, že u Boha nenajde pomoc (viz [5]). Z Davidových reakcí na potlačený puč a smrt jeho syna je vidět, že neměl nějaké zjednodušené vidění svých nepřátel: nešlo mu o smrt jeho syna a o znovunastolení klidu; viděl své nepřátele mnohem hlouběji, někde tam, kde došlo k odcizení v jeho rodině, které později vedlo k tak otevřenému rozkolu. Viděl své nepřátele v hříchu, který ovládl nejen jeho rodinu, ale i jeho vlastní srdce.

³⁷Viz [6], čtvrtá strana úvodu: Slovo „žalm“ je překladem slova *mizmōr*, které se odvozuje od slova znamenajícího „bzučet, brnkat“. Tedy žalm = zpěv při hraní, zpěv doprovázený hudbou (nejčastěji na strunný nástroj).

³⁸Přesnější překlad: utiskovatelů (v hebrejštině je souvislost se slovem „tíseň“).

³⁹Doslova: mnozí říkají k mé duši: pro něj není záchrany (= pomoci) v Bohu.

⁴⁰Toto slovo se vyskytuje jen v žalmech, a to na 74 místech. Pravděpodobně se jedná o značku související s hudebním doprovodem – např. čas na mezihru (viz [6], poznámky k Žalmu 3). Možná též současně souvisí s tematickým členěním žalmu.

⁴¹V Žalmu 2,6 je svatou horou Sijón, na který Bůh dosadil svého krále. Nyní v Žalmu 3 tento král volá k Bohu, který sídlí též na Sijónu (= místo, kde byl postaven chrám Hospodinu). Sijón je tedy v žalmech odkazem jak na sídlo Hospodinova Krále, tak na sídlo Hospodina samotného.

⁴²Doslova: čelist všech mých nepřátel.

Verše 4-5: žalmista ale přichází v modlitbě k Bohu a chce hledat pomoc u něj (viz [2]: jeho slávou není to, čeho dosáhl v minulosti, ani síla nebo schopnosti, které má teď, ale jeho slávou je Bůh). Hlasitě volá k Bohu a prosí jej o pomoc (viz [1]: Potřebuješ se dostat do stavu, kdy s Bohem skutečně hovoříš, ne o něm pouze přemýšlíš.).

Verše 6-9: žalmista vyjadřuje svou důvěru, že Bůh mu v jeho tísní bude pomoci. Verš 8 naznačuje (viz např. překlad [6] nebo anglický NIV), že žalmista si připomíná, jak jej Bůh zachránil v minulosti⁴³, a s důvěrou se svěřuje Bohu, protože jeho zkušeností je (navzdory verši 2), že Bůh vysvobozuje z tísně.

Žalm 3 je žalmem kontrastů:

- V žalmu je intenzivně vykresleno množství nepřátel: moji nepřátelé se rozmnožili, je jich víc a víc (verš 2); jsou mnozí ti, co povstávají proti mně (verš 2); mnozí jsou, kdo říkají: tomu Bůh už nepomůže (verš 3); nepřátelé se množí a je jich tolik, že krále obklíčili, oblehli jej vojensky ze všech stran (verš 7 ... hebrejské r-vává (= deset tisíc) je ze stejného kmene jako rabbú (= rozmnožili se) z verše 2 či rabbím (= jsou mnozí) z verše 2 a 3). Navzdory množícím se nepřátelům, kteří svírají krále v obležení, aby jej zabili, on říká: nebojím se jich (verš 7).
- Královi utiskovatelé říkají: Bůh ho už nezachrání (verš 3) – ale on vyznává: Hospodinu náleží záchrana (verš 9).
- Hospodin pozvedá hlavu králi (verš 4), ale sráží hlavu jeho nepřátel (verš 8 ... bije do jejich čelisti a zubů).
- Krále obklíčil lid utiskující jej ze všech stran (verš 7) – ale on vyznává něco o druhém lidu, lidu těch, co patří Hospodinu: na tvém lidu spočívá tvé požehnání (verš 9).

⁴³Každý čtenář Bible se musí smířit s tím, že v hebrejštině neexistují klasické kategorie časů – minulost, přítomnost, budoucnost (a tedy zejména hebrejská poezie je náročná na překlad). V hebrejštině existují pouze dva slovesné tvary, a sice děj ukončený (dokonavý, perfektum) a děj neukončený (nedokonavý, imperfektum). V tomto smyslu lze například Žalm 3,5 překládat (např. King James Version nebo B21) „Volal jsem k Hospodinu a odpověděl mi“, nebo jako (např. ČSP hlavní verze) „Volám k Hospodinu a on mi odpovídá“, nebo též (viz ČSP v poznámce) „Budu volat k Hospodinu a on mi odpoví.“

Podobně zase verš 6 lze překládat minulým časem, protože se jedná o perfektum + následný děj + perfektum: „Ulehl jsem a usnul jsem. Probudil jsem se...“. Stejně možný je ovšem překlad „Ulehnu, usnu a probudím se“, nebo hlavní varianta ČSP „Ulehl jsem a usnul – probudím se“ (je trochu bizarní pro naše myšlení, že člověk, co usnul, říká, že se probudí, ale jedná se o přesný překlad). Skutečnost, že v hebrejštině vlastně „neexistují časy“, vystihuje Jan Heller (Znamení odkazující k nebi. Vyšehrad, Praha 2009, 2.vydání, str.276-277) takto:

Je to odchylný způsob myšlení, jakoby v jiných souřadnicích, do kterého je třeba vstoupit, aby se ukázaly závažné rozdíly. ... řecké myšlení je spíše statické, hebrejské dynamické. Shrnuto a zjednodušeno: Řek zastavuje děj a vnímá obrázek, Hebrejec spouští děj – asi jako film – a vnímá dění. ... (volně podle str. 277) jako by hebrejec viděl před očima celý průběh funkce svého života v čase a ztotožňoval se s různými okamžiky na grafu této funkce současně.

Z téhož důvodu časové nejednoznačnosti je možné např. v Ž 1,3 překládat imperfektum i přítomným časem („ve všem, co dělá, působí zdar“), v Ž 1,4 budoucím časem („jsou jako plevy, kterými bude zmítat vítr“), nebo dále v Ž 3,8 překládat naopak budoucím časem perfekta (např. ČSP: „Rozbijes čelisti všem mým nepřátelům, ničemům vyrazíš zuby“, Craigie ([2]) dělá kompromis mezi bud. a min. časem, když překládá podmíň. způsobem: „Kež bys rozbil čelist mých nepřátel, kež bys zlovolníkům zvyrážel zuby“).

- Mnozí povstávají proti králi (verš 2) – ale on volá: Povstaň, Hospodine! (verš 8)
A tak král není sám: když proti němu povstávají nepřátelé, on volá, aby povstal Hospodin, na jehož straně stojí.

Z toho pohledu, že našimi nepřáteli nejsou druzí lidi, ale hřích, který se často zmocní i našeho srdce, je otázkou, zda existuje takové vítězství a pokoj, který nám dovolí spát i uprostřed tohoto velkého boje s hříchem. Odpovědí na tuto otázku je evangelium – zpráva o tom, že oběť a odpuštění skrze Ježíše Krista je dostatečná na každý náš hřích; a že on jako král jednou porazí veškerý hřích v plnosti (a Žalm 3 je mimo jiné i velkou prosbou, aby Bůh bojoval s naším hříchem a vítězil v našem srdci, aby náš život nesl to správné ovoce).

**Vidím, jak se rychle blíží
ti, co nesou útlak, klam.
Jdou mne zabít – jsou si jisti,
že uniknout není kam.**

**Ale vidím též tvou slávu,
ty jsi, Pane, štítem mým,
v tísní pozvedáš mi hlavu,
ve strachu se nezduším.**

**Když jdu spát, tak ty mne chráníš,
probudím se s novým dnem.
Slyšíš mne, když hrstku věrných
čeká bitva proti všem.**

**Pane, povstaň, bojuj ty sám,
zachraň nás před zničením.
Žehnej tomu, kdo ti slouží,
tvou pomoc dnes ocením.**

Žalm 4

¹*Se strunným doprovodem, žalm Davidův.*

²**Když volám, odpověz mi, můj spravedlivý Bože!**

Kéž bys mi vydobyl volnost v mé tísní!⁴⁴

Smiluj se a vyslyš mou modlitbu!

³**Synové lidští, jak dlouho bude moje sláva⁴⁵ u vás v pohrdání⁴⁶?**

Milujete marnost⁴⁷, vyhledáváte lež. *Sela.*

⁴**Poznejte, že Hospodin si *pro sebe* oddělil věrného⁴⁸.**

Hospodin slyší, když k němu volám.

⁵**Zhrozte se a nehřešte.**

Vyznejte to⁴⁹ v srdci na svém lůžku⁵⁰ a ztichněte. *Sela.*

⁶**Obětujte spravedlivé oběti a složte svou důvěru na Hospodina!**

⁷**Mnozí říkají: 'Kdo nám dá vidět dobré věci?'**

Hospodine, pozvedni nad námi světlo své tváře!

⁸**Dej mi⁵¹ do srdce radost,**

když⁵² se urodí jejich obilí a víno.

⁹**Kéž si pokojně lehnu a usnu,**

vždyť ty sám, Hospodine, mi dáváš přebývat v bezpečí.

Jedná se opět o žalozpěv. Někteří říkají (viz [5]), že na rozdíl od Žalmu 3 je nyní tíseň nikoli jednorázová, ale dlouhodobá, způsobená patrně nedostatečnou úrodou či sklizní, jak to naznačuje verš 8. Je ovšem možné, že největším žalmistovým problémem je to, že lidé v jeho zemi (jemu svěřeni) se odvracejí od Hospodina – to je naznačeno, když tíseň ve verši 2 je hned následována vyhledáváním lži ve verši 3 (a tak odvracením se od Hospodina se

⁴⁴Varianta: v tísní jsi mi dal volnost (perfektum ... viz [6]) Žalmista poznal Hospodina jako toho, kdo sjednává volnost, a tak pevně počítá s tím, že mu Hospodin sjedná volnost i při jeho další prosbě. Vzhledem k tomu, že před i za touto větou se vyskytuje rozkazovací (či prosící) způsob, lze přeložit: Dej mi volnost v mé tísní! Další množností překladu (např. ČEP) je to, že žalmista si už v mysli vykresluje výsledek svých proseb a volání, a tak je možné přeložit budoucím časem: „V soužení mi zjednáš volnost.“

⁴⁵Viz Ž 3,4: Žalmistovou slávou je Hospodin.

⁴⁶Doslova: Až dokud (bude) moje sláva k hanbě = tupena, haněna, znevažována?

⁴⁷Jedná se o tutéž marnost (*riq*), o kterou usilují národy v Ž 2,1: vzepřít se a nesloužit Hospodinu.

⁴⁸Možná má žalmista na mysli, že Bůh jej přijal jako krále nad Izraelem (viz Žalm 2, a zejména Ž 2,7). Slovem chá(s)id je míněn ten, kdo je milosrdný, věrný, nebo kdo přijal milosrdenství = che(s)ed.

⁴⁹Je zde užito jiné slovo než „rozjímejte“ v Ž 1,2 a Ž 2,1, a sice *imrû* = promluvte; přemítejte – čili význam je podobný. Ovšem uvedený překlad se snaží vyjádřit dokonavost slovesa (dokončený děj).

⁵⁰Myšleno: v noci.

⁵¹Varianta: Dal jsi mi. Ovšem novější trend překladatelský, např. Waltke, knihy [24], překládá perfektum ve smyslu „dáš“ jako imperativ.

⁵²Klasičtější překlad „dáš mi radost větší, než když se urodí jejich obilí a víno“ zpochybňuje Waltke, [24], a navrhuje, že vazba mé'et nikde neznamená „větší než v době“, ale vždy znamená „když“ – to by dávalo žalmu ucelenější ráz, že král promlouvá ke svým mužům, kteří vzdávají víru v Boha, a prosí Boha, aby mu dal radost tím, že odpoví na jeho modlitby za úrodu lidu.

obracejí i proti jeho králi). Je také možné, že oba motivy jsou zde spojeny: lidé se v době neúrody odvracejí od Boha (což je dvojitý zdroj královny tísně).

Verš 2: Žalmista oslovuje Boha, ale místo aby vyslovil svou prosbu, pokračuje ve verších 3-6 tím, že začíná mluvit k „synům lidským“.

Verše 3-6: Žalmistovi leží na srdci (viz např. [7]), že tito „synové lidští“ milují marnost a vyhledávají lež v tom smyslu, že se obracejí k jiným bohům než k Hospodinu, Bohu Bible (viz též Ozeáš 7,14 podle překladu ČJB: 'Nevolají ke mně z hloubi srdce, když nařikají na svých ložích; pro obilí a mladé víno se drásají, ale proti mně se bouří').

Verše 7-9: Verš 7 je jádrem žalmistovy modlitby. Prosí (za sebe i za druhé), aby Bůh byl blízko se svou tváří (viz [1]: Hospodinova tvář = Hospodinova přítomnost). Nechce být jen pragmatikem a hledat jiné bohy, kteří by „fungovali“ lépe než Hospodin. Vyjadřuje důvěru, že Hospodin se o něj (a o králův lid) postará, protože on je jediný pravý Bůh, který dokáže srdce naplnit radostí (verš 8) a pokojem (verš 9). Pravděpodobně není náhoda (viz [2]), že žalmista používá obraty ze známého kněžského požehnání, ve kterém je spojena Hospodinova tvář s vírou, že Bůh má moc se o člověka postarat (Numeri 6,24-26 podle překladu ČEP: 'Ať Hospodin ti žehná a chrání tě, ať Hospodin rozjasní nad tebou svou tvář a je ti milostiv, ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem').

Pokud se podíváme na žalm z pohledu krále zodpovědného Bohu za lid Izrael, vidíme někoho, kdo volá k Hospodinu, aby mu Hospodin pomohl v jeho spravedlivé při: lidé se odvracejí od Hospodina a hledají radost a naplnění jinde (nebo v situaci nedostatku ztrácejí naději). Král ví, že Bůh dává zabezpečení a pokoj, a proto jej prosí, aby Hospodin neopouštěl svůj lid a dal jim jak víru, tak i praktický dar úrody.

**Pane, ty mi sjednáš volnost⁵³,
když mé srdce v tísní je.
Prosím i dnes o tvou milost –
lid jen marnost miluje.**

**Zapomněli, že je sytíš,
pravdu ve lži hledají,
strádají bez chleba, vína,
ale tebe neznají.**

**Chtějí zažít dobré věci,
nevědí, že ty je dáš.
Prosím, Pane, buď nám blízko,
drž v svých rukou život náš.**

**Radost větší, než kdo poznal,
z úrody do sytosti,
od Tebe já stále čekám,
chci žít ze tvé věrnosti.**

⁵³Tento řádek je vzat z ČEP.

Žalm 5

¹*S flétnovým doprovodem, žalm Davidův.*

²Hospodine, vyslechni teď má slova a pochop mé myšlenky⁵⁴!

³Věnuj přece pozornost mému volání o pomoc,
můj králi a můj Bože, modlím se k tobě!

⁴Hospodine, zrána slyšíš můj hlas,
zrána ti svěřuji *své prosby*⁵⁵ a čekám *na tebe*.

⁵Ty nejsi Bůh, který by jednal⁵⁶ zlovolně,
u tebe není vítáno⁵⁷ zlo.

⁶Před tebou⁵⁸ se nebudou vypínat potřestěnci,
nenávidíš všechny, kdo jednají klamně.

⁷Ničíš ty, kdo mluví lživě.

Hospodin má v ohavnosti lidi krvelačné a lstivé.

⁸Ale já pro tvé hojné milosrdenství přicházím do tvého domu
a v bázni před tebou se klaním ke tvému svatému chrámu⁵⁹.

⁹Hospodine, veď mne ve své spravedlnosti
navzdory mým nepřátelům,
učíš přímou přede mnou svou cestu⁶⁰.

¹⁰Vždyť v jejich ústech není *nic* stálého,
jejich nitro *vede* k pádu, jejich hrdlo je otevřeným hrobem,
jejich jazyk mluví úlisně.

¹¹Prokaž jejich vinu, Bože! Ať padnou ve svých záměrech!
Pro množství jejich přestoupení je sraz *k zemi*,
vždyť se vzepřeli proti tobě!

¹²Ať se radují všichni, kdo se k tobě přimkli.

Ať navěky jásají a ty je budeš chránit.

Ať se z tebe veselí ti, kdo milují tvé jméno.

¹³Vždyť ty žehnáš spravedlivému, Hospodine.

Jako štítem⁶¹ jej obklopuješ *svou* přízní.

⁵⁴Pokud se jedná o slovo se kmenem h-g-h (stejný jako „rozvažování“ v Ž 1,2 a Ž 2,1), lze překládat „rozjímání“ či „mumlání“, protože se jedná o hlasité uvažování, tiché a soustředěné přeríkávání – viz [6].

⁵⁵Doslova: zrána připravuji k tobě a cíhám. V originálu je pouze „připravuji“ a není řečen předmět; alternativním výkladem kromě proseb je příprava oběti (viz např. ČSP). Další možnost překladu: řadím se k tobě = vstávám a volám k tobě.

⁵⁶Doslova: Přídavné jméno, které má stejný kořen jako „zájem, radost“ v Ž 1,2 – viz poznámka tamtéž.

⁵⁷Doslova: není hostem.

⁵⁸Doslova: před tvýma očima.

⁵⁹= místu, kde přebýváš.

⁶⁰Abych věděl, kudy mám jít.

⁶¹ČSP: pavézou = velkým štítem.

Žalm 5 je prosba o pomoc a vedení. Obsahem žalmistovy prosby je nyní v žalmu 5 zhruba toto: Hospodine, veď mne cestou své spravedlnosti a ochraň mně na ní! (verš 9)

Podobně jako v žalmu 1 se zde opakuje motiv cesty (verš 9: žalmista jde po cestě k životu, do radosti (taky verš 12)), a taky se zde opakuje ten motiv, že ti, co jsou zlí, co působí bolest Hospodinu, neobstojí (verš 6: „před tebou se nebudou vypínat pyšní“). Tento motiv je rozvinut více: Bůh svévolníky nenávidí (verš 6), vrhá do záhuby lháře a lstivé má v ohavnosti (verš 7).

Taky je zde v návaznosti na žalm 1 přidán nový rozměr (nebo možná rozvinutí), že totiž tito zlí jsou žalmistovi léčkou – ať už tím, co říkají (verš 7: lživě mluví; verš 10: na jejich ústa není spolehnutí; na jazyku samé úlisnosti (= klam); nebezpečí je v tom, že spravedlivého svádí z cesty?), nebo tím, co dělají (verš 7: prolévají krev a jednají lstivě – usilují Hospodinovu králi o život?). Ti, co nejdou po Hospodinově cestě, jsou léčkou těm, co po ní jdou. Tento rozměr je dále v žalmech rozvíjen, např. v žalmu 10.

Žalmista se skrývá v Hospodinu (verš 12 v překladu ČEP: „ať se zaradují všichni, kteří se k tobě utíkají“; překlad knihy [6]: „i zaradují se všichni, kdo se v tobě skrývají“). Je to motiv ze Ž 2,12 (podobný rozdíl mezi českým ekumenickým a doslovným hebrejským překladem), kde se lidé skrývají pod ochranu Bohem ustanoveného krále. Nyní v žalmu 5 se lidé skrývají v Bohu, pod ochranou Boha.⁶² Ve třináctém verši je tato myšlenka dotažena do konce: Hospodinova přízeň a požehnání je zároveň ochranným pancířem před nepřáteli.

Gerald Wilson ([5]) upozorňuje na kontrast, který se ztrácí asi ve všech překladech: zatímco verš 11 mluví o „hojných nevěrnostech“ bezbožníků, verš 8 zmiňuje Hospodinovo „hojné milosrdenství“, díky kterému může žalmista přicházet před Boží tvář a žít před Bohem.

Craig Broyles ([7]) uvádí jako silný argument podobnost motivů Žalmu 5 se Ž 15 a Ž 24, což jsou žalmy mluvící o vstupu do chrámu, do Hospodinovy přítomnosti. Proto i Žalm 5 lze chápat jako liturgický žalm při vstupu do chrámu (verš 8). Souhlasím s touto podobností, ale osobně si myslím, že stále zde zůstává kromě radosti z Boha (tříkrát zmíněno ve verši 12) i prosba o ochranu i vedení. Myslím si to ze dvou důvodů – jednak žalmista ve verši 3 prosí o pomoc (nikoli jen o milost být s Bohem), a druhak verš 9 podle mne nemluví o napřímení cesty ke chrámu, ale je to modlitba vyřčená v chrámu (v chrámu se lidi dovídali Boží zákon, Boží cestu spravedlnosti, dotazovali se na Jeho vůli, jak o tom koneckonců mluví i Ž 24,6). Respektive i pokud je daná modlitba vyslovená mimo chrám, mám za to, že verš 9 je skutečně prosbou o vedení životem obecně⁶³. Pak dává dobře smysl i navázání ve verši 10, kdy žalmista pokračuje, že spolehlivá slova se nedozví od bezbožníků.

⁶²Mám pocit, že se nejedná jen o nějaké melancholické skrývání, ale o přilnutí celým srdcem, které se projevuje poslušností. Přidání se na stranu krále v Žalmu 2,12; přidání se na Hospodinovu stranu nyní v Žalmu 5,12.

⁶³Nebo možná se modlí král, aby jej Bůh vedl v jeho zodpovědnostech.

Hospodine, i dnes ráno
svůj hlas k tobě pozvedám.
Vyslechni mne, volám k tobě,
Králi můj - ved' ty mne sám.

Ty jsi Bůh, co klam a podlost
v tomto světě nevítá;
zničíš toho, kdo jen lstivě
o zlu a lži přemítá.

Navzdory mým nepřátelům
napřim⁶⁴, Pane, cestu mou.
Pro tvou milost, ve tvé bázni
chci jít stále za tebou.

Jen tvá pravda dobrých věcí
spolehlivě docílí;
zlí svým slovem vedou k pádu,
v srdci nesou násilí.

Bezpečí jen v tobě najdu,
radost, jásot, veselí.
Mám tě rád a ty mne chráníš,
tvá láska mne zocelí.

⁶⁴Toto slovo viz volba překladu ČSP v Ž 5,9.

Žalm 6

¹*Se strunným doprovodem, zpěv o oktávu níže⁶⁵, žalm Davidův.*

²Hospodine, nekárej mne prosím⁶⁶ ve svém hněvu,
netrestej mne svou vznětlivostí.

³Smiluj se nade mnou, Hospodine,
jsem *tak* zesláblý,
uzdrav mne, Hospodine,
mé kosti se *tak* třesou⁶⁷!

⁴I moje duše je tolik vyděšena –
jak dlouho ještě, Hospodine?

⁵Vrať se tedy, Hospodine,
braň⁶⁸ přece mou duši,
zachraň mne pro své milosrdenství.

⁶Vždyť v říši smrti si tě nikdo nepřipomíná,
kdo ti v podsvětí vzdává díky⁶⁹?

⁷Jsem znavený svým nářkem,
smáčím celou noc svou postel,
svými slzami skráním své lože.

⁸Mé oko zesláblo trápením,
zchradlo pro všechny mé utiskovatele.

⁹Odstupte ode mne vy, co jednáte klamně,
neboť Hospodin uslyšel můj pláč⁷⁰.

¹⁰Hospodin uslyšel mé volání o milost,
Hospodin přijme mou modlitbu.

¹¹Ať se všichni moji nepřátelé zastydí a jsou vyděšeni;
ať se vrátí zpět a jsou náhle zahanbeni⁷¹.

Po úvodních žalmech 1 (oslavuje Hospodinovo slovo jako zdroj života) a 2 (zmiňuje ustanovení Hospodinova krále, kterému se mají podřídit všechny národy) následuje pět proseb o pomoc z úst tohoto krále, žalmy 3 až 7. V pořadí čtvrtou prosbou o pomoc je žalm 6.

⁶⁵Pravděpodobně: mužským hlasem. Doslova „na oktávu, podle oktávy“, o oktávu níže, o osm tónů níže. Viz Geseniův Lexikon (např. na stránce blueletterbible.org, překlad KJV) k obratu *‘al haš-š-mínít*.

⁶⁶Toto slovo v originálu chybí, ale dodáno, aby přesně vyjádřilo zápor vyjádřený imperfektem.

⁶⁷Stejně slovíčko jako v Ž 2,5 *piel*, nyní ovšem *nifal* (pasivní tvar) – spíše než „vyděšeny“ je možná dobré překládat „jsou otřeseny, roztřeseny“, což ukazuje i na fyzický dopad žalmistových těžkostí. Je dobré ovšem vědět, že ve verši 4 a 11 je „vyděšeni“ překladem téhož slova.

⁶⁸Vytrhni (z nebezpečí).

⁶⁹Též: kdo tě vyznává (např. Ž 119,7)?

⁷⁰Doslova: hlas mého pláče.

⁷¹Nebo též: ať se náhle zastydí – v hebrejštině je dvakrát v tomto verši užito totéž slovo.

Žalm 6 si skutečně zaslouží označení **žalozpěv**, protože žal tryská z jeho prvních dvou třetin. Na rozdíl od žalmu 4 (pokojně uléhám a spím i v nedostatku) a 3 (usnu a probudím se, i když jsem napaden nepřáteli) nyní žalmista nemůže spát po celou noc. Žalm 3 mluvil o utrpením intenzivním, žalm 4 o utrpení dlouhém – žalm 6 nyní zaznívá z utrpení jak dlouhého (verš 4: jak dlouho?), tak intenzivního (verš 6 mluví o smrti). Jak se říká, nastala skutečná krize, kdy už nejde říct: pusťme to z hlavy. Nevíme přesně, o jaké utrpení se jedná, ale můžeme vidět jeho náznaky:

- jeho duše je vyděšená – silně otřesena (verš 4);
- celou noc pláče, nařiká, zlobí se (verše 7 a 8);
- vidí se na pokraji smrti (verš 6).

Kromě duševního utrpení je vylíčeno i fyzické utrpení:

- jeho kosti trnou děsem (verš 3), nebo též „jsou otřeseny, roztřeseny“, je zesláblý (je s nimi něco fyzicky v nepořádku); prosí o uzdravení (verš 3: uzdrav mne);
- jeho oči jsou vyčerpány od nářku před nepřáteli (verš 8).

Z tohoto popisu dále už není jasné, jaké přesné situaci žalmista čelil: byla to nemoc (= roztřesené kosti), co vedla k duševním těžkostem? Nebo naopak to byly duševní těžkosti – hřích (verš 2: netrestej mne) či obležení nepřátel (verš 8), které bylo tak intenzivní, že navodilo i fyzické těžkosti? Jakou přesnou roli přisoudíme nepřátelům, o kterých mluví (verš 8: utiskovatelé; verš 9: činitelé špatnosti; verš 11 všichni moji nepřátelé)? Jedná se o nepřátele, před kterými byl žalmista v obležení, nebo nepřátele, kteří jen utiskovali žalmistu svým výsměchem, že Bůh mu určitě nepomůže (víme, že v žalmu 3 nepřátelé chtěli žalmistu zabít; v žalmu 4 snad spíše vidíme, že žalmistu trápí, když druzí lidi nevěří Bohu)? Další možnou interpretací je čekání na odpověď v určité věci, kdy se zdá, že Bůh dlouho mlčí, až je člověk nemocný a vyčerpáný⁷². Možná příčinou žalmistova nářku je kombinace některých těchto důvodů.

Od začátku žalmu až do verše 7 se zdá, že žalmista prosí o uzdravení ze své nemoci: netrestej mne, smiluj se, uzdrav mne, zachraň mne, vždyť ve smrti si Tě nikdo nepřipomíná. Ve verši 8 se dozvídáme, že žalmista je rozhořčen nad svými nepřáteli – není jasné, zda nepřátelé mají radost ze žalmistovy (královy) nemoci, nebo zda se jedná o další téma, které král Izraele vnáší do svých proseb. Určitě mu leží na srdci ať už jeho poddaní, za které je zodpovědný, tak okolní národy, které jsou národu Izrael v opozici. Žalmista volá, aby jej Hospodin netrestal, ale uplatnil svou CHESED = svou lásku a milosrdenství, takže bude zachráněn ze svého stavu intenzivního napětí a stresu (všichni moji nepřátelé se vrátí zpět, obrátí se ... verš 11).

Možná je nejasný původ žalmu 6 zamlčen záměrně, aby mohl být tento žalm uplatněn v každé situaci, kdy celý život se stává jednou velkou bolestí (snad jen žalm 22 popisuje ještě větší agónii, kdy žalmista už umírá a prosí o vysvobození už z mrtvých, ze stavu smrti). Velkým klíčem k obsahu žalmu by mohly být výskyty slova „vyděšen“ a „obrat se“:

⁷²Tato myšlenka viz [1], komentář k Ž 6,9-10.

- a) Žalmista říká Bohu, že jsou otřeseny, vyděšeny jeho kosti (verš 3) a jeho duše (verš 4); přesto výsledkem jeho pláče je to, že budou vyděšeni jeho nepřátelé (verš 11);
- b) žalmista volá: vrať se (obrať se ... *šuvá*) Hospodine a vyslyš mne, změň můj úděl (verš 5); výsledkem Hospodinova obrácení, navrácení, bude to, že nepřátelé odtáhnou pryč, obrátí se, vrátí se (*jášuvú*) – Hospodin se vrátí a bude jednat, a to povede k tomu, že se obrátí na útěk (nebo odvrátí od svých činů?) jeho nepřátelé.

Co si můžeme vzít z verše 6? Autorovi žalmu nebyla ještě odkryta křesťanská naděje věčného života, přesto i z jeho slov se můžeme naučit jedno: Jako důvod, proč by jej Bůh měl vyslyšet, uvádí jednak Hospodinovo milosrdenství (verš 5), jednak to, že význam života je v tom, že člověk pamatuje na Hospodina, je mu vděčný a vzdává mu chválu (verš 6) – a tedy vyzývá Boha, aby v jeho životě obnovil ten plán a smysl, kvůli kterému lidi stvořil⁷³; aby proměnil jeho situaci, aby z pláče před Bohem se stala chvála Boha. Jde mu o to, aby v jeho životě i ve společnosti zavládl Hospodinův řád.

Po trojím popisu svého žalu (verš 7: vyčerpán jsem nářkem, každé noci smáčím svou podušku pláčem, slzami skrápím své lože) dává žalmista trojí ujištění (verše 9-10: Hospodin vyslyšel můj pláč, Hospodin vyslyšel mou prosbu o milost, moji modlitbu Hospodin přijme).

**Pane, o tvou milost prosím,
bezradný a slabý jsem.
Uzdrav mne, když pláč a bolest
otřásá mým životem.**

**Pane, prosím, místo hněvu,
místo svého mlčení,
pro svou věrnost přijď a braň mne,
ukonči mé trápení.**

**Stojím už na prahu smrti,
kde ti nikdo nevzdá dík,
a od cesty do podsvětí
dělí mne jen okamžik.**

**Nemohu spát a svým pláčem
smáčím lůžko celou noc.
Prosím, vyslyš mé volání,
Pane, přijď mi na pomoc.**

**Kéž jsou moji protivníci
zahanbeni, zděšeni,
odtáhnou pryč, skončí nářek,
začne tebe chválení.**

⁷³Tato myšlenka viz [5], str. 184.

Žalm 7

¹Žalozpěv Davidův, který zazpíval Hospodinu pro slova Benjamínce Kúše.

²Hospodine, můj Bože,
k tobě jsem se přimknul,
zachraň mne před mými pronásledovateli a vysvobod' mne,
³jinak roztrhají mou duši na kusy jako lvi⁷⁴,
takže mi už nikdo nepomůže⁷⁵.

⁴Hospodine, můj Bože,
jestliže jsem to opravdu udělal,
jestliže na mých dlaních spočívá podlost,
⁵jestliže jsem oplatil zlem tomu, kdo se mnou žil v pokoji
a obral toho, kdo mě nyní utiskuje neprávem⁷⁶,
⁶ať mne⁷⁷ nepřítel honí a dostihne,
ať zašlape můj život do země
a uloží do prachu mou čest⁷⁸.

Sela.

⁷Povstaň tedy, Hospodine, se svým hněvem,
pozvedni se proti zuřivosti mých utiskovatelů;
bud' přece bdělý vůči mně, dej příkaz k soudu⁷⁹!
⁸A lidé ať jsou shromážděni kolem tebe⁸⁰,
na vyvýšené místo nad nimi se vrať⁸¹!
⁹Hospodin ať soudí národy;
rozsud' mne, Hospodine, podle mé spravedlnosti,
v mé bezúhonnosti se mne zastaň⁸²!
¹⁰Kéž je ukončeno zlo zlovolníků,
kéž upevníš spravedlivého.
Spravedlivý Bože, ty zkoumáš srdce a nitro⁸³ člověka.

⁷⁴V originálu je jednotné číslo: roztrhá, lev, rozlomí.

⁷⁵Doslova: a nebude ten, kdo vysvobozuje.

⁷⁶Doslova spíše: nadarmo, bez příčiny.

⁷⁷Doslova: mou duši.

⁷⁸Doslova: mou slávu.

⁷⁹Doslova: přikázal jsi soud. Nebo: dáš příkaz k soudu.

⁸⁰Překlad slova „lidé“ je vzat z ČSP. Doslova: shromáždění lidí ať tě obklopí.

⁸¹Doslova: a nad ním k výšinám se vrať. Podle GL se výšinami má na mysli Sión, místo Hospodinovy vlády a soudu.

⁸²Doslova: podle mé bezúhonnosti na mně (nade mnou). Někteří (např. [6]) překládají „podle mé bezúhonnosti, která je při mně“ – ale vzhledem k tomu, že v předchozím verši je totéž slovo „nad ním se vrať k výšinám = k soudu“, je alternativou i zde chápat „nade mnou“ ve vztahu k Bohu: nade mnou uplatni svůj soud, zastaň se mne.

⁸³Doslova: ledviny (vnitřní orgány).

- ¹¹Můj štít drží⁸⁴ Bůh – ten, který zachraňuje přímé srdcem.
¹²Bůh je spravedlivý soudce – je rozhorlený po celý den.
¹³Když se někdo⁸⁵ neobrátl,
 tak Bůh naostří svůj meč,
 napjal svůj luk a namířil⁸⁶ jej.
¹⁴Připravil si smrtící hroty⁸⁷, zapaluje své šípy.
¹⁵Hle, zlovolník počíná těžkosti, je těhotný klamem a rodí zradu⁸⁸.
¹⁶Vyhloubil díru a vykopal ji, ale sám spadl do jámy, kterou dělal.
¹⁷Těžkosti se vrátí na jeho hlavu,
 na jeho temeno sestoupí jeho vlastní násilí.
¹⁸Vzdávám díky Hospodinu za jeho spravedlnost⁸⁹.
 Chci zpívat žalmy jménu Hospodina, Nejvyššího.

Žalm 7 je po Žalmu 3 druhým žalmem, který je pevně přiřazen k jistému období Davidova života – toto přiřazení je zmíněno ve verši 1. Na rozdíl od Žalmu 3 však nikdo neví nic bližšího o Benjamínci Kúšovi, protože v Bibli o něm není zmínka. Sice nevíme, co řekl Benjamínek Kúš, ale je možné se docela dobře domnívat, o co šlo: pravděpodobně Kúš obvinil Davida z nějaké nespravedlnosti (verše 4-5), nebo Davida neprávem pronásledoval. Slova „spravedlnost“, „nespravedlnost“, „soudit“, „rozsudek“, nebo jejich varianty se v žalmu objevují velmi často (minimálně desetkrát či jedenáctkrát).

Žalm 7,2-3: David se obrací na Hospodina jako ten, kdo je mu oddán (k tobě jsem se přimknul, tobě sloužím, kvůli tobě žiju – též viz Ž 2,12 a Ž 5,12) a prosí, aby jej Hospodin zachránil před jeho pronásledovateli.

Žalm 7,4-6: Jako důvod své prosby o pomoc uvádí to, že je pronásledován neprávem – velmi silně to vyjadřuje ve verši 6 – nedozvíme se konkrétně, o jakou nespravedlnost se jedná, ale David říká něco jako: „Bože, pokud jsou nepřátelé opravdu v právu, tak ať mne zabijí, ať mne skutečně zlikvidují.“ David nebyl naprosto dokonalý, ale věděl, že v té dané věci je v právu – že nehledá svůj zájem, ale zájem Boha, který stanovil pravidla lidského života (je v právu v té dané věci, která je předmětem sporu). Trojice vyjádření (mou duši, můj život, mou slávu) asi vyjadřuje totéž, že totiž ať nepřítel zabije Davida⁹⁰.

⁸⁴Doslova: můj štít (je) na Bohu; můj štít na Boha. Slovo „drží“ vzato z překladu [6].

⁸⁵Doslova: když se on neobrátl, tak on nabrušuje svůj meč (není zde jasné, kdo je v obou větách podmětem. Zatímco to řeší různé překlady různě, v tomto překladu je užita alternativa nejlépe plynoucí z kontextu; viz též [7], str. 70: je logičtější, že Bůh, který drží štít (verš 11), též ostří svůj meč a napíná svůj luk (verš 13)).

⁸⁶Doslova: upevnil, napřímil (totéž slovo jako ve verši 10).

⁸⁷Doslova: nástroje smrti, smrtící předměty (nasazené na šípech).

⁸⁸Doslova v přehozeném pořadí sloves: svíjí se (v bolestech porodu) klamem, počíná těžkosti a rodí zradu. Vlastně se jedná o paralelní vyjádření téže myšlenky, protože všechna tři slovesa se týkají početí, porodních bolestí nebo porodu. Nebo se též může týkat různých fází, ve kterých se zlovolník nachází: počal špatnost ve své mysli, je jí zaměstnán (těhotný, trápí se jí), přivede ji k životu (porodí ji).

⁸⁹Doslova: podle jeho spravedlnosti.

⁹⁰Na rozdíl od Ž 3,4 a Ž 4,3 nyní „sláva“ neznamená Hospodina, ale samotný Davidův život. To je zajímavý odstín tohoto hebrejského slova kávod: sláva je to, co dělá život životem – Davidovou slávou (něčím velkým, vážným) je život sám. Samotný dar života je slavný. Oproti mým myšlenkám v předchozích

Žalm 7,7-10: David oslovuje Hospodina jako Soudce, který bude soudit všechny lidi, a tak prosí, aby se jej Bůh zastal v jeho konkrétní nespravedlnosti. David je si naprosto jist svou spravedlností a bezúhonností v dané věci (verš 9). Možná že nevíme, o co šlo, právě proto, abychom mohli k Bohu volat v jakékoli nespravedlnosti, která se děje nám. Pokud Bůh plní své slovo, a pokud my sami jsme se přimkli k Ježíši Kristu jako Soudci všech lidí a nehledáme „svoje věci“, ale s jistotou víme, že jednáme podle Jeho práva, můžeme mít stejnou odvalu ve svých prosbách, jako měl David.

Žalm 7,11-14: Verš 11 začíná mluvit jazykem bitvy. Nemusíme si hned myslet, že se jedná o skutečnou bitvu, i když v Davidově životě by to nebylo nic divného – ale pozornost je zaměřena na to, že Bůh uplatňuje svou spravedlnost aktuálně, v průběhu celého dne. Neznamená to, že veškerá nespravedlnost bude hned odstraněna podle našich představ, ale určitě to znamená, že Bůh horlivě zkoumá srdce lidí a je připraven zasáhnout, když se lidé neodvrací od skutků, které mu působí bolest. Štít je velmi trefná ilustrace (verš 11) – ve všech aktuálních bojích, které prožíváme, pokud jsme se vydali Bohu a chceme žít ve skutcích, které on připravil (Efezským 2,10), nás chrání Bůh. On drží a nese náš štít a chrání nás před těmi útoky, které přicházejí. Ani náš dnešní den, ani celá historie se Bohu nevymyká z rukou. Verše 13-14 zaměřují pozornost na Boha jako bojovníka, který přichází do dne zlovolníků, aby bojoval proti nim, ve prospěch svých záměrů a svého lidu⁹¹.

Žalm 7,15-18: Závěrečné shrnutí žalmisty: zlovolník je stále v nějaké fázi své špatnosti a klamu⁹². Verš 16 je biblickým místem známého přísloví „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá“. Násilí zlovolníka na Hospodinových řádech a na druhých lidech se v jistém smyslu vrací tomu, kdo toto násilí spáchal. David chválí Boha za uplatňování spravedlnosti.

Jak vyvážit Davidovo žasnutí nad Hospodinovou spravedlností a soudem (verše 11-14) s tím, že vidíme, jak zlo kolem nás není potrestáno? Asi je nejvhodnější (znovu a znovu) si v této společnosti citovat verše z biblické knihy Kazatel 8,11-13⁹³. Bůh, i když vždy hned nepotrestá zlo, nějakým způsobem stále horlí pro spravedlnost a právo i nyní, i když to nedokážeme postihnout nebo bychom chtěli, aby zasáhl razantněji – a ve svůj čas dovede spravedlnost k plnosti. Pokud žijeme „s Kristem“, on nás chrání, je naším štítem ve všech oblastech našeho života a bojuje za nás, pokud jsme pronásledováni neprávem⁹⁴.

dvou větách Peter Craigie ([2], str.101) navrhuje, že není tak moc velký rozdíl mezi „slávou“ v tomto verši a v žalmech 3 a 4: ve světle Ž 6,5-6 je možné chápat žalmistovu slávu jako jeho schopnost chválit a uctívat Boha – jako největší úkol, ke kterému byl stvořen (proto když zemře, končí toto jeho největší poslání).

⁹¹= těch, co se k němu přimkli ... verš 2.

⁹²Klam a zrada ve verši 15 mluví o klamu vůči Hospodinu, kdy člověk nežije podle práva, ale volí „klamné“ skutky, které nejsou pravdivé – zrazuje Boha. Je snad též možné mít na mysli marné skutky, které oklamávají samotného člověka nebo ty, co jej vidí (podle blueletterbible.org – Geseniův lexikon pro slovo :áven).

⁹³V překladu ČEP: Poněvadž nad zločinem není hned vykonán rozsudek, tíhne srdce lidských synů k páčání zla. Přestože hříšník páchá zlo stokrát a lhůta se mu prodlužuje, já vím, že dobře bude těm, kdo se bojí Boha, těm, kdo se bojí jeho tváře. Avšak svévolníkovi se dobře nepovede, život se mu ani o den neprodlouží, bude jako stín, protože nemá bázeň před Boží tváří.

⁹⁴Viz [2], podle str.102: Ve verších 13-14 vidíme, jak se Bůh připravuje k boji, ale je možné, že nebojuje okamžitě – až poté, co zlovolník stále setrvává ve svém útlaku (verš 15), Bůh rozsuzuje tím způsobem, že obrací zlovolníkovy záměry jistým způsobem proti němu samému (verše 16-17). I když naše modlitby k Bohu vysíláme uprostřed útisku a nevidíme okamžité rozuzlení, neměli bychom si myslet, že se nic neděje či nebude dít.

Když čtu tuto Davidovu modlitbu, tak mi přebíhá mráz po zádech: David si byl tak jist svým právem, že se zapřísahal svým vlastním životem (verše 4-6). Mám i já takovou jistotu, že žiju svůj život ve skutcích, ke kterým mne Bůh volá? Martin Luther byl prý nešťastný z toho, že v každém svém záměru vidí své vlastní sobectví a svou nedostatečnost právu, ke kterému jej volá Bůh. Možná tou nejlepší modlitbou pro mne je přiznat Bohu, že nehledám jeho právo, že v tolika záměrech sleduji jen své vlastní cíle. Pane Ježíši, dej mi prosím vidět jasněji tvé záměry, abych mohl žít veden Tebou, podle tvého práva, usilovat o Tvé věci, hledat Tvou slávu vším, co dělám. Já, Pane, k uskutečnění Tvých cílů nemám sílu – prosím drž mne a žij mnou, čekám na Tebe, na tvé vedení a zmocnění.

Závěrem: snad je vhodné na závěr zdůraznit dvě důležité charakteristiky toho, jaký je Bůh: a) Bůh je soudce, který stanovil měřítko spravedlnosti a bude je od lidí vyžadovat (zkoumá jejich srdce a nitro ... verš 10); b) Bůh bojuje za ty, kteří chtějí žít spravedlivě a učit se této spravedlnosti od něj (verš 11 ... je jejich štít; verše 13-14 ... je ten, kdo má meč a luk).

**Hospodine, tobě patřím,
Bože můj, teď se mnou jsi.
Zastaň se mne, abych nebyl
kořistí pro divé psy.**

**Pokud já sám páchám podlost,
pokoj splácím zlobou svou,
vydej mne těm, co mne honí,
vynes ortel nade mnou.**

**Ale já jsem, Pane, v právu,
spravedlivý, bez viny,
proto, prosím, upevni mne,
vyhlas svůj soud nad nimi.**

**Bůh je Soudcem – podle práva
přímé srdcem zachrání.
Ty, co jeho pravdu hatí,
ze své země vyhání.**

**Ten, kdo spřádá klam a zradu,
klade léčku poctivým,
ten dopadne na dno jámy,
Bůh jej srazí mečem svým.**

**Tobě, Bože, vzdávám chválu,
že jsi bdělý celý den.
Ty bojuješ za své věrné,
nenecháš je vydat v plen.**

Žalm 8

¹*S doprovodem na gittít⁹⁵, žalm Davidův.*

²**Hospodine, náš Pane,
jak nezměrné je po celé zemi tvé jméno!
Svůj majestát budeš vždy šířit i na nebi!⁹⁶**

³**Z úst dětí a kojenců jsi položil základy své moci proti svým
utiskovatelům,
abys umlčel nepřitele a toho, kdo plane pomstou.**

⁴**Když vidím tvá nebesa, dílo tvých prstů,
měsíc a hvězdy, které jsi upevnil,
⁵co je člověk⁹⁷, že naň pamatuješ,
co je lidský syn⁹⁸, že o něj pečuješ⁹⁹?**

⁶**Učinil jsi jej jen o málo menším, než jsi sám¹⁰⁰,
slávou a důstojností jej korunuješ.
⁷Dáváš mu vládu nad dílem svých rukou,
vše jsi položil pod jeho nohy:
⁸ovce, kozy, dobytek i polní zvěř;
⁹nebeské ptactvo
a mořské ryby, které putují po mořských stezkách.**

¹⁰**Hospodine, náš Pane,
jak nezměrné je po celé zemi tvé jméno!**

Po pěti žalmech, ve kterých je obsaženo volání krále o pomoc (z různých důvodů), se v tematickém řazení knihy Žalmy dostáváme k **oslavnému žalmu**, ve kterém žalmista Bohu vzdává chválu. Žalmista často volal k Bohu o pomoc v žalmech 3 až 7, ale nyní, v Žalmu 8, ve svém srdci nachází jen chválu. Po motivu moudré cesty (žalm 1) a Hospodinova krále (žalmy 2 až 7) přichází do popředí ještě starší motiv, proč Boha respektovat a ctít,

⁹⁵V nadpisu žalmů 8;81;84. Pravděpodobně hudební nástroj z okolí města Gat, nebo užívaný jako doprovod zpěvu při vinobraní (viz GL).

⁹⁶Doslova: kterému dej přece svůj majestát i na nebi.

⁹⁷:(e)nóš.

⁹⁸Doslova: ben :ádám = syn člověka.

⁹⁹Sloveso p-q-d má nesmírně široký významový rozsah: pečovat o, starat se o, věnovat pozornost, navštívit, vyhledat, vyvolit.

¹⁰⁰Dvě možné varianty překladu: než (je) Bůh; než (jsou) andělé. Zdá se mi logické, když se mluví o stvořitelském mandátu, že se jedná o srovnání Boha Stvořitele a nás lidí správců země – velká to úloha, kterou nám Bůh svěřil. Proto preferuji srovnání s Bohem, nikoli s anděly. Pozor: list Židům 2,5-9 volí slovo „andělé“ jako druhou variantu překladu. Carl Armerding (kázání v Brně, 31.1.2016) humorně komentuje důvod: list Židům cituje Septuagintu – a překladatelům Septuaginty se zdálo, že srovnávat člověka s Bohem je příliš, tak místo překladu ”než Bůh” zvolili překlad ”než andělé”.

a sice samotná skutečnost stvoření tohoto vesmíru – Boha máme poslouchat nejen proto, že je to moudré a naše cesta nezanikne (Ž 1), nejen proto, že Bůh ustanovil svého krále nad naším životem (Ž 2, ale potažmo též žalmy 3-7), ale už při stvoření byla nám lidem dána zodpovědnost spravovat tuto zemi a svůj život podle Hospodinova řádu.¹⁰¹

Žalm 8 je zasazen mezi verše 2 a 10, které obsahují stejnou větu: Hospodine, Pane náš, jak nezměrné je po celé zemi tvé jméno! Pod „velkým jménem“ se má asi na mysli, že Bůh sám je velký, jeho moc je nezměrná. Podobně i král Šalomoun se modlil (podle B21, 1. Kniha královská 8,27: Nebesa, ba ani nebesa nebes tě nemohou obsáhnout -- čím méně tento chrám, který jsem postavil!), že Hospodin a jeho nádhera, jeho moc a sláva, přesahuje nejen postavený chrám, ale i „nebesa nebes“ – že velikost Boha neobsáhne nejen země, ale ani celé nebe, celý vesmír. Jsou to slova úžasu někoho, kdo nenachází míru – nenachází měřítko velikosti, a tak aspoň přiznává, že Boha nemůže pojmout on sám, ani celá země. Poukazuje na Boží moc (verš 3) a Boží slávu¹⁰² (v krátkém textu jsou obsažena tři podobná slova – sláva, čest (důstojnost), majestát)¹⁰³.

Ž 8,3-5: Verš 3 začíná asi poukazem na to, že velikost a sláva Boha nás lidi – součást Bohem stvořeného světa – vede ke chvále. Nepřítel, odpůrce i mstitel musí zmlknout v úžasu, když slyší lidi chválit svého Stvořitele. Je nezměrné přemýšlet o tom, že ve srovnání s Bohem jsem jenom hlína, kterou on tvaruje ve své ruce – ne že my jsme si vymysleli Boha, ale Bůh si vymyslel nás a celý vesmír¹⁰⁴. Nepřítel, odpůrce i mstitel by měli existenci Boha věnovat i druhou myšlenku, jak říká vtipná logika anglického vyjadřování¹⁰⁵, protože svým odporem proti Bohu a jeho lidu jdou proti někomu, v jehož jednom malém kbelíku existuje celý jejich svět. Ovšem žalmista nežasne jen nad Bohem a stvořeným světem – žasne nad tím, jaké významné místo přisoudil Bůh člověku – v porovnání s měsícem a hvězdami zcela to drobnému útvaru, do něhož Bůh vdechl svůj život.

Ž 8,6-9: Žalmista žasne nad tím, že třebaže sám je jen hlínou v Boží ruce, Bůh něco ze své slávy a důstojnosti sdílí s ním – lidi učinil nejslavnějšími ze všech živých bytostí na zemi. Bůh má vládu nad celým vesmírem, a člověk jako obraz Boha dostal svěření vládu nad celou zemí (Genesis 1,20-31) – verše 8-9 prakticky opakují verš 26(-28) z první kapitoly knihy Genesis. Opět se jedná o žasnutí: co je člověk, že dostal od Boha tak velký úkol? Jaký vztah má Bůh k člověku? Jaký má s ním plán? Žalm končí opět poukazem na Hospodinovu velikost a slávu (verš 10) – ale též věřím, že uprostřed toho všeho žasnutí žalmista potvrzuje svou odpověď ANO na to, že Bůh jej stvořil a má pro jeho život konkrétní smysl, konkrétní plán. Co je člověk, že Bůh, který vše vytvořil dílem svých prstů (verš 4), nyní člověku nad dílem svých rukou dává moc a vládu (verš 7)? Mělo by nás to vést minimálně k pokoře – k vědomí, že moc, kterou my lidi vládeme, jsme dostali

¹⁰¹Skoro se mi chce též říci, že Žalm 8 neodchází od motivu krále – i když v Žalmu 2,7 se mluví o ustanovení jistého konkrétního krále, nyní žalmista připomíná úkol krále a kralování svěřený všem lidem už při stvoření světa.

¹⁰²To základní hebrejské slovo pro slávu – kávod – v sobě obsahuje něco, co má hodnotu, co má váhu.

¹⁰³Možná by na tomto místě bylo vhodné zmínit, že je zajímavé, že v podobném duchu mluví o slávě i list Efezským: Boží sláva se projevuje v Boží moci (Ef 3,16: Boží sláva je spojena s jeho mocí, kterou upevňuje našeho vnitřního člověka) a v Boží lásce vůči člověku (Ef 1,6: Boží sláva je v jeho milosti a lásce).

¹⁰⁴Tato myšlenka viz Richard Rohr, kniha Radikální milost.

¹⁰⁵Něco si rozmyslet, zvážit = give sth a second thought.

zapůjčenu od Boha.

Je zajímavé se podívat, jak se na tento žalm oslavující Boha Stvořitele, který má velký plán pro člověka, ohlížejí novozákonní texty v souvislosti s událostmi, ke kterým došlo kolem počátku našeho letopočtu. Na třetí verš žalmu se odvolává Ježíš Kristus (Matouš 21,16) v okamžiku, kdy se velekněží a zákoníci zlobí, že děti v chrámu volají na Ježíše „Hosana synu Davidovu“. Není zarážející, že si Ježíš připravil svými skutky chválu¹⁰⁶ od dětí a lidí na okraji společnosti – zarážející je, že cituje Žalm 8,3!! V Žalmu 8 je to totiž Bůh, který si připravil svými skutky chválu, a nyní Ježíš Kristus vztahuje tento žalm i na sebe – je to jedna z tajemných citací, kdy Ježíš sebe sama prohlašuje za Boha, možná sebe sama prohlašuje za toho, který je jedno s Bohem a byl s Bohem Otcem už při stvoření vesmíru!! Touto citací tak Ježíš vyjadřuje křesťanské tajemství, že v něm, v Ježíši Kristu, přišel sám Bůh do svého světa, který kdysi stvořil.

Na verše Ž 8,5-7 se odvolává list Židům 2,5-9 (a též 1 Kor 15,24-28) při poukazu na to, že Ježíš Kristus byl vzkříšen a nejen že neumírá, ale veškerou moc, kterou vládne Bůh, dostal Ježíš Kristus do rukou. Je to velká oslava toho, že Ježíš byl jediný plný člověk, jediný plný lidský syn (či syn člověka – řečeno slovy Ž 8,5), který ve všem dostal v úkolu, jenž mu Bůh svěřil¹⁰⁷; a tak Ježíš Kristus dostal právo a moc učinit lidskými i nás ostatní, kteří v úkolu spravovat zemi podle Hospodinových řádů selháváme. Ještě jednou cituje větu „vše jsi vložil pod jeho nohy“ také list Efezským 1,20-22, aby zdůraznil, že moc Ježíše Krista, kterou on jedná v životech těch, co mu věří, je větší než jakákoli jiná moc, která se v tomto vesmíru vyskytuje v současnosti či budoucnosti.

Těmito citacemi v Nové Smlouvě se Žalm 8 stává velkou oslavou Ježíše Krista, který a) svým životem si připravil velkou chválu a úžas nás lidí; b) byl jediným plným člověkem, který vytrval ve všem, comu Bůh Otec svěřil (tak i veš 5 se stává chválou – protože uprostřed stvořeného světa se objevil v člověku Ježíši Kristu i Stvořitel samotný – ještě větší úžas při tom, jak my lidi se to snažíme pochopit); c) jemu v mnohem větší míře je podřízeno vše, každá jiná moc a osoba přítomnosti i budoucnosti – nikoli jen živí tvorové na zemi, ale veškerá moc i v tom nejvyšším nebi.

Nejde o to, že by Žalm 8 byl proroctvím o Ježíši Kristu¹⁰⁸, ale spíše Ježíš Kristus (v Mt 21,16) a ostatní autoři Nové Smlouvy poukazují na to, že Žalm 8 je prototypem (častěji

¹⁰⁶Odlíšnost textů Ž 8,2 a Mt 21,16 (položil jsi základy své moci; připravil jsi chválu) souvisí s tím, že první verze je překladem Mazoretského textu (= hebrejského textu), druhá je překladem Septuaginty (= řecký překlad hebrejského textu používaný hojně v době počátku letopočtu). Problém leží v tom, že významový odstín slova „ainon“ (= chvála) je jiný než významové odstíny slova „‘óz“ (= moc). Řešení problému: Bůh si použil Septuagintu = řecký překlad hebrejského textu v římské říši, i když neexistuje nic jako přesné okopírování významu slova z jednoho jazyka do druhého. Pokud v Nové smlouvě je citováno místo z Tenaku, znamená to, že Bůh potvrzuje a používá si obě místa Tenaku – v překladu hebrejském i řeckém – i když v případě daného konkrétního slova se nejedná o doslovný překlad. U variant (moc; chvála) v tomto verši není až zas tak klíčový rozdíl, když uvážíme, že Bůh si svými mocnými skutky ustanovil chválu, tj. připravil si chválu své velikosti a moci. Podobně Ž 8,6 (učinil jsi jej o málo menší než je Bůh; učinil jsi jej o málo menší než jsou andělé) je situace, kdy většina překladatelů z hebrejštiny trvá na překladu „Bůh“ (:e)lólím = Bůh; bohové; na několika místech Tenaku je použito spojení b-née (:e)lólím = synové Boží, což se někdy překládá jako andělé), kdežto v Septuagintě je použito slovo s užším významem (angeli = „andělé“). Řešením je respektovat obě místa, i když řecké angeli nenesou významovou šíři hebrejského (:e)lólím.

¹⁰⁷Též i [2], str.110.

¹⁰⁸Carson, Matthew 13-28, Zondervan 1984, str. 443.

užívané slovo je typ; mluvíme pak o typologii mezi Starou a Novou smlouvou) ukazujícím k Ježíši = Ježíš Kristus dovedl témata a tóny, které zazněly v Tenaku, do jiných a nových rovin. Podobně jako Žalm 8 je oslavou Boha, který svým stvořením vesmíru ukázal svou moc a projevil člověku svou péči tím, že mu svěřil výsadu být jeho obrazem, dnes můžeme oslavovat Boha, autora NOVÉHO STVOŘENÍ, nového vesmíru a světa, spravedlnosti a věčného života, za to, že do tohoto nového světa uvedl Ježíše Krista jako krále, korunuje jej slávou a důstojností a ustanovil den, kdy vše podřídí v plnosti pod jeho nohy.

**Bože, ty jsi naším Pánem,
tvá nezměrnost bere dech.
Jak, na zemi, tak i v nebi
svoji slávu šířit nech.**

**Když se dívám na oblohu,
měsíc, hvězdy, komety,
žasnu nad tím, že tuto moc
máš v svých rukou pouze ty.**

**Proč se skláníš k plačícímu,
ujímáš se slabého,
člověku dáváš svou sílu,
utváříš z něj mocného?**

**Bůh povolal lidi k vládě
nade vším, co stvořil sám:
nad dobyt看em, ptáky, mořem,
nade vším živým, co jen znám.**

**Není, kdo by tebe změřil
a obsáhl nezměrné.
Proto o vše, cos mi svěřil,
chci pečovat v bázni tvé.**

Žalm 9

¹*S doprovodem, pro soprán¹⁰⁹, královskému synu, žalm Davidův.*

²Celým srdcem vzdávám díky Hospodinu,
chci vyhlášovat tvé divuplné činy.

³Chci se z tebe radovat a veselit,
zpívat žalmy tvému jménu, Nejvyšší.

⁴Když by se vrátili moji nepřátelé,
ať klopýtnou a zahynou před tvou tváří.

⁵Ty prosadíš mou spravedlnost a mé právo,
usedneš na trůn, Soudce spravedlivý.

⁶Napomeneš národy, zničíš zlovolníka,
jejich jméno vymažeš na věčné věky.

⁷Nepřítel skončí v troskách navždy,
jejich města rozvrátíš, zanikne vzpomínka na ně.

⁸Hospodin bude panovat¹¹⁰ navěky,
on upevnil svůj trůn k soudu.

⁹On bude soudit svět spravedlivě,
rozsoudí lidi s přímostí.

¹⁰Hospodin bude zdeptanému nedobytným hradem,
nepřístupnou tvrzí v dobách tísně.

¹¹Na tebe složí svou důvěru ti, co znají tvé jméno,
vždyť jsi neopustil ty, co tě hledají, Hospodine.

¹²Zpívejte žalmy Hospodinu, který přebývá na Sijónu,
oznamujte mezi národy jeho skutky.

¹³Neboť ten, kdo vyhledává krev¹¹¹, vzpomněl si na ně,
nezapomněl na nárek ponížených¹¹².

¹⁴Smiluj se nade mnou, Hospodine,
pohleď na mé ponížení od těch, kdo mne nenávidí.

Ty mne vytahuješ z bran města smrti,

¹⁵abych vyhlášoval tvé chvályhodné činy,
v branách města dcery Sijónské jásal radostí ze tvé záchrany.

¹⁰⁹Tento výraz je nejistý. Možné varianty překladu: a) 'al mút labbén = na smrt syna (s nejasným překladem: jedná se o nápěv písně, či událost smrti syna?); b) viz GL: 'almút labbén = dívčím hlasem, synovi.

¹¹⁰Doslova: přebývat.

¹¹¹Ve smyslu: nevinnou krev, prolitou krev.

¹¹²Slovo „ponížených“ je často zaměňováno se slovem „pokořených“ (verš 19), protože v hebrejském textu se tato slova liší jen nepatrně – v hebrejštině se liší pouze délkou jednoho písmene. Též v hebrejském textu je nejasné, které z těchto dvou slov se vyskytuje (proto i přepisu hebrejského textu se používá tzv. q-tív qéré = naznačení, že obě slova na daném místě se mohla v originálu vyskytovat). V tomto případě tato nejasnost není důležitá, protože obě slova jsou téměř zaměnitelná i svým významem.

¹⁶Národy klesnou do jámy, kterou udělaly,
do sítě, kterou *samy* nastražily, budou jejich nohy polapeny¹¹³.

¹⁷Hospodin se stane známým, vykoná soud;
ve skutcích svých dlaní bude chycen zlovolník. *Higgajón*¹¹⁴. *Sela*.

¹⁸Zlovolníci skončí v podsvětí,
i všechny národy, které zapomínají na Boha.

¹⁹Nuzný nebude navždy zapomenut,
naděje pokořených nezanikne věčně.

²⁰Povstaň tedy, Hospodine, ať člověk *už* nevládne mocí,
ať jsou národy souzeny před tvou tváří.

²¹Zachvať je přece strachem, Hospodine,
ať národy poznají, že jsou *jen* lidé. *Sela*.

Protože v první knize žalmů (= žalmy 1 až 41) mají všechny žalmy kromě prvních dvou nadpisy a protože v Septuagintě¹¹⁵ jediné dva žalmy, které nemají nadpisy (Žalm 9 a Žalm 33), jsou uvedeny bez čísla jako součást žalmu vždy bezprostředně předcházejícího, žalmy 9,10 a žalmy 32,33 vytvářejí vždy jednu ucelenou skladbu. Nejpádnejším důvodem pro spojení Žalmů 9 a 10 v jednu skladbu je fakt, že se jedná o akrostickou skladbu – ze 21+18 = 39 veršů je jeden nadpis a následujících 38 veršů je spojeno většinou v dvojverší do 19 slok, z nichž každá začíná následujícím písmem hebrejské abecedy (protože hebrejská abeceda má 22 písmen, tři písmena jsou z této akrostiky vynechána; a v Žalmu 10 se v akrostickém zahajování slok pokračuje přesně v tom místě abecedy, ve kterém bylo v žalmu 9 skončeno). Proto vše, co bude nyní řečeno k žalmu 9, bude ještě doplněno komentáři k žalmu 10. Oba žalmy vytvářejí ucelenou skladbu na téma „Bůh je spravedlivý soudce“. Svým žánrem je Žalm 9 též **prosbou o pomoc**, jak je patrné z veršů 14 (smiluj se nade mnou), 20 (povstaň), 21 (zachvať je strachem).

Při bližším zkoumání žalmů 7,8,9 je také zajímavé si všimnout, že nejen druhý a desátý verš žalmu 8 jsou stejné, ale též poslední verš žalmu 7 je téměř totožný jako druhý a třetí verš žalmu 9 (7,18: budu děkovat Hospodinu, budu zpívat žalmy jménu Hospodina – jemu nejvyššímu; 9,2-3: budu děkovat Hospodinu celým srdcem, budu zpívat žalmy tvému jménu, Nejvyšší). To nás vede k bližšímu zkoumání souvislostí mezi žalmy 7 a 9 a lze zjistit, že minimálně žalmy 7–10 vytváří jednu ucelenou skladbu. Některé další souvislosti mezi žalmem 7 a 9¹¹⁶:

- 7,16-17 (spadl do jámy, kterou dělal) je v podstatě zopakováno v 9,16-17 (národy klesly do jámy, kterou učinily);

¹¹³Doslova: bude polapena jejich noha.

¹¹⁴Značka související s hudebním doprovodem. Pravděpodobně: slavnostní zesílení hudby.

¹¹⁵Řecký překlad Tenaku ze 3.stol. př.n.l.

¹¹⁶Tyto paralely nejsou už tak zrcadlově přesné jako předchozí dvě uvedené shody, ale i tak se jedná o stejnou myšlenku či větu v obou žalmech.

- 7,9-12 (Bůh je spravedlivý soudce; Hospodin ať soudí národy; rozsudí mne podle mé spravedlnosti) je též hlavním tématem žalmu 9 (9,5: ty uplatníš mou spravedlnost a mé právo; 9,9: on bude soudit svět podle práva, rozsoudí lidi s přímostí);
- 7,10 (kéž je ukončeno zlo zlovolníků, kéž upevníš spravedlivého) opět rezonuje v 9,6.8.18 (zničíš zlovolníka; upevníl svůj trůn k soudu; zlovolníci skončí v podsvětí);
- 7,4 (jestliže na mých dlaních spočívá bezpráví, ať mne nepřítel dostihne) je znovu zmíněno v 9,17 (ve skutcích svých dlaní byl chycen zlovolník).

Ž 9,2-3: žalmista začíná žalm slovy vděčnosti a chvály Bohu. Chce vyprávět o Hospodinových činech, ať už je to stvoření (zmiňované v žalmu 8), nebo skutky soudu (téma to žalmu 7)¹¹⁷. Výzva k hlásání Hospodinových skutků je adresována všem ještě ve verši 12, též verš 15 implikuje¹¹⁸ záměr chválit Boha za jeho činy. Žalmista zná Boha jako toho, kdo uplatňuje v jeho životě zachraňující skutky, a chce pak o nich mluvit a chválit Boha.

Ž 9,4-9: Znovu stejně jako v Žalmu 7 je Hospodin oslaven jako spravedlivý Soudce (verš 5), který postavil svůj trůn k soudu (verše 5 a 8) a zničí zlovolníka (verš 6), rozvrátí jejich města (verš 7). Ve verši 4 je obtížně přeložitelný obrat, doslova „nepřátelé zahynou (pryč) od tvé tváře“ – věřím, že se má na mysli to, že v tomto světě žijeme před tváří Hospodina, a on náš život vidí jako na dlani; svou smrtí odcházíme z tohoto světa = od Hospodinovy tváře, ale on má moc nás znovu vzkřísit k věčnému životu před svou tváří¹¹⁹.

Ž 9,10-15: Bůh je pevností a útočištěm pro ty, kdo se k němu přimkli (verš 10). On nezapomíná na utištěné (verše 11 a 13), a proto jej žalmista prosí, aby se smiloval a znovu zasáhl (verš 14). Je zde zmíněn kontrast bran smrti (verš 14: brány města smrti, brány nebezpečí či bezpráví), ze kterých Hospodin vysvobozuje a přenáší do bran dcery Sijónské (verš 15: asi brány města Jeruzaléma, kde je Hospodinův zachráněný v bezpečí, kde může chválit Boha).

Ž 9,16-21: Tuto šestici veršů lze rozdělit do tří tematických dvojic, ale v podstatě znovu shrnují hlavní téma žalmu: Bůh koná soud a obrací bezpráví lidí proti nim (verše 16-17: biblická verze přísloví „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá“ tedy zmiňuje Boha jako toho, kdo chytá lidi v jejich vlastní léčce); ty, co ve svých skutcích zapomínají na Boha, čeká rozsudek – naopak Bůh nezapomene na ty, kdo jsou utištěni bezprávím (verše 18-19); žalmista volá Boha, aby povstal a uplatnil nad národy a smrtelníky¹²⁰ svůj soud (verše 20-21).

Závěrem: Žalm 9 rozvíjí obsah žalmu 7, že totiž Bůh je spravedlivý soudce, který vykoná svůj soud. Žalm 9 o něco více rozpracovává důsledky Hospodinova soudu – bohatě je to vykresleno na kontrastu mezi zapomenutím a pamatováním: ti, co zapomínají na Boha, odejdou do podsvětí (verš 18), jejich jméno bude vymazáno (verš 6), zanikne vzpomínka

¹¹⁷Hospodinovy divuplné skutky jsou často i skutky soudu – např. vysvobození lidu Izraele z Egyptského otroctví bylo skutkem záchrany Izraele, ale současně skutkem soudu nad otrokářským Egyptem. Hospodin soudí národy.

¹¹⁸Skrytě obsahuje.

¹¹⁹Viz Efezským 1,4 a celkové poselství listu Efezským.

¹²⁰Člověk (verš 20), lidé (verš 21): jedná se o překlad hebrejského :(e)nóš, které bylo v žalmech poprvé použito v Ž 8,5 (co je člověk) a zdůrazňuje lidskou křehkost, slabost, smrtelnost.

na ně (verš 7); na druhé straně Hospodin neopustí a nezapomene na ty, kdo jej hledají (verše 11 a 19).

Možná ještě stojí za zmínku, že Hospodin ve svém soudu rozsuzuje mezi ostatními národy (národy zmíněny ve verších 6,16,18,20,21) a svým lidem smlouvy – Hospodin panuje na Sijónu (verš 12 ... uprostřed národa Izrael), nad těmi, kdo milují jeho jméno (Ž 5,12), chválí jeho jméno (Ž 7,18; 9,3) jako velké (Ž 8,2.10) a znají jeho jméno (Ž 9,11); jeho jméno bylo zjeveno národu Izrael (Exodus 6,2-8), těm, kteří Hospodina přijali jako Boha a Otce (Exodus 4,20-23). V podobném duchu můžeme číst dnes tento žalm i my: že Bůh rozsoudí mezi svým lidem, těmi, kdo jej skrze Ježíše Krista přijali za svého Otce (Efezským 1,5-6) a Pána (Efezským 1,22-23), a všemi ostatními, kteří vzdorují Bohu (Efezským 2,1-3) a nechtějí čerpat z jeho moci (Efezským 1,20-21; Efezským 6,10).

Pokud by člověk chtěl být zcela rigorózní a přesný a neřídít se žádnou jinou strukturou než akrostickým označením slok, lze zhruba popsat: budu děkovat Bohu (2-3); Bůh připravil svůj trůn (4-5); Bůh zničí nepřítele (6-7); Bůh bude navěky soudcem (8-9); v Bohu lze najít pevné útočiště (10-11); Bůh nezapomněl na nuzného (12-13); brány (14-15); jáma (16-17); o zapomínání (18-19); Hospodine, povstaň (20-21). Při svém dělení jsem tyto sloky spojil spíše do větších celků – verše 4-9 se týkají zejména Hospodina jako Soudce nad zlovolníky; verše 10-15 toho, že Hospodin nezapomíná na ponížené a malé¹²¹; verše 16-21 jsou víceméně shrnující verše dosavadních témat v Žalmech 7,8,9, i když každá z těch dvouveršových slok má svoje vlastní podtéma.

**Ano, tebe celým srdcem
chválím, Pane, v tento den.
Ano, o tvé moci mluvím,
raduji se z tebe jen.**

**Bože, vyvýšený Králi,
tobě není rovného.
Bojuješ svou mocí za mne,
ty zahubíš podlého.**

**Cesty tvé jsou cesty ryzí,
plné práva, věrnosti.
Celé věky budeš soudit
lidská srdce s přímostí.**

**Dej, ať moji nepřátelé
se už více nevrátí.
Dneska zuří, ale zítra
Bůh jim šiky rozvrátí.**

¹²¹Slyšel jsem tento týden (listopad 2011) svědectví organizace ACET, jak těžká je situace dětí v Ugandě – děti, jejichž rodiče zemřeli na AIDS, nebo ti, co žijí jen s matkou v naprosté chudobě v rodině s velkým počtem dětí, tatínek zemřel. Tyto děti jsou maličci tohoto světa, představují ty nejnuznější z nuzných. Přesto když my lidi zapomínáme na ně, Bůh na jejich situaci nezapomíná.

Éra útisku teď končí,
ty usedneš na trůnu.
Eso vynes svou přímostí,
právu nasad' korunu.

Hradem budeš těm, co věří
v dobách tísně ve tvou moc.
Hospodine, sám přicházíš
zdeptanému na pomoc.

Chráníš všecky, co tě znají,
s důvěrou tě hledají.
Chloubu, žes je neopustil,
kéž už brzy poznají!

Jeho skutky oznamujte
mezi lidmi na zemi.
Jásejte, že nezapomněl
na svých věrných trápení!

Léčku kladeš tomu, kdo sám
smrt svým bližním osnuje.
Lapen ve svých vlastních sítích
do podsvětí směřuje.

Žalm 10

¹Proč, Hospodine, stojíš v dálce,
odvracíš se¹²² v dobách tísně?
²Zlovolníci svou zpupností stravují poníženého.
Kéž jsou chyceni v úkladech, jež zamýšlejí!

³Zlovolník se chlubí touhami své duše
a žehná chamtivému, ale znevažuje Hospodina.
⁴Ve své namyšlenosti¹²³ nehledá *Hospodina*,
všechny jeho úklady *říkají*: Bůh není.
⁵Jeho cestám se stále daří,
tvé právo je od něj daleko,
soptí hněvem na všechny své utiskovatele.
⁶V srdci si řekl: Nezakolísám,
z generace na generaci *mne nepotká* zlo.

⁷Ústa *má* plná kleteb,
pod jazykem *skrývá* lest,
útisk, těžkosti a klam.
⁸Sedí na číhané v ohrazeném krytu,
ze svého úkrytu zabíjí nevinného,
očima skrytě slídí po slabém.
⁹Číhá v úkrytu jako lev v houští,
číhá, aby se zmocnil poníženého,
zmocňuje se jej, když jej lapil ve své síti.
¹⁰Přitiskne se *k zemi*, přikrčí se¹²⁴
a slabí upadnou do jeho moci.
¹¹V srdci si řekl: Bůh zapomněl,
skryl svou tvář,
nikdy *nic* nespatří.

¹²Povstaň tedy, Hospodine,
Bože, pozvedni svou ruku.
Nezapomeň na pokořené.
¹³Proč tě zlovolník smí znevažovat, Bože?
V srdci si řekl, že jej nevyhledáš,
abys jej volal k odpovědnosti.
¹⁴Ty vidíš těžkosti a trápení,

¹²²Doslova: ukrýváš (hip'íl), ve významu – ukrýváš zrak, nechceš vidět?

¹²³Doslova: Zlovolník v povýšenosti svého nosu ...

¹²⁴Existují dvě verze tohoto verše, protože je zde hodně sloves a není jasné, kterému podmětu patří. A) přimáčknut k zemi se krčí (zlovolník) a do jeho moci upadají slabí. B) Slabý je přimáčknut k zemi, krčí se a upadá do jeho moci. Uvedený překlad se přiklání k variantě A, protože v předchozím i následujícím verši je důraz na zlovolníka.

máš je na zřeteli a chceš je vzít do svých rukou.
 Tobě se svěruje slabý, sirotkům jsi pomocníkem.
¹⁵Rozdrť paži¹²⁵ zlovolníka a zlého.
 Volej k zodpovědnosti¹²⁶ jejich zlovůli,
 dokud nebude odstraněna¹²⁷.

¹⁶Hospodin je králem na věčné věky,
 národy zaniknou z jeho země.
¹⁷Touhu ponížených jsi slyšel, Hospodine,
 jejich srdce upevňuješ,
 věnuješ pozornost¹²⁸ jejich prosbám,
¹⁸abys zjednal právo sirotku i zdeptanému,
 a už nikdy nebude vzbuzovat strach člověk,
 který byl stořen z prachu země.

Jak už bylo řečeno u Žalmu 9, tak ten spolu se Žalmem 10 tvoří jednu ucelenou akrostickou¹²⁹ skladbu. Proto i žalm 10 lze jednoznačně označit za **prosbu o pomoc**, konkrétně za to, aby Hospodin uplatňoval své právo a spravedlnost ve světě, kde zlovolník tak moc útočí na utištěného (verš 12: povstaň tedy, Hospodine; verš 15: rozdrť paži zlovolníka a zlého). Ale z důvodů naznačených též v poznámkách k Žalmu 9 se Žalm 10 vyskytuje na konci čtyřžalмовé skladby 7,8,9,10 – tuto skladbu lze podle hlavního tématu nazvat Bůh je Soudce. Zatímco uvnitř každého žalmu se lze zaměřit na další drobná podtémata, je zajímavé pokusit se vyložit tok textu ve vztahu ke všem čtyřem žalmům:

Žalm 7: Bůh je Soudcem, který sám bude bojovat proti bezpráví a útisku.
 Hospodine, suď mne i všechny ostatní!

Žalm 8: Bůh stvořil lidi a dal jim moc a moudrost, se kterou mají spravovat zemi. I když určitě žalm 8 je oslavou Hospodinovy moci a lásky, v pohledu zpět na žalm 7 je výstraha, aby lidé užívali Hospodinem darované moci s vědomím, že Bůh jim tuto moc svěřil a bude je volat k odpovědnosti, v pohledu kupředu na skladbu 9-10 je v žalmu 8 i povzbuzení, že Hospodin vidí všechna zneužití jím svěřené moci a není k nim lhostejný - je NAD nimi, on zasáhne, protože on lidem tuto moc svěřil.

¹²⁵Ruka či paže je v hebrejštině téměř synonymem pro moc, sílu, vlastně podobně jako v češtině: vydal nám je do rukou. Též Exodus 6,6: Vysvobodím vás vztaženou paží. Proto zde jde o více než jen pohmoždění ruky: Rozdrť paži = rozdrť jejich moc.

¹²⁶Doslova: vyhledáš (stejně slovo jako ve verši 13).

¹²⁷Doslova: a nenajdeš ji (= a vymýtiš ji, takže už nebude k nalezení). Další možnosti: a) Peter Craigie ([2], str.123) upozorňuje na možnost překladu: ty ji určitě najdeš! (slovo překládané jako zápornka v jistých případech znamená důraz v kladné větě). b) Překlad NET Bible nabízí ještě variantu: Volej k odpovědnosti jeho zlovůli, o které si myslel, že ji nenajdeš (odkaz na verš 11). c) hledej jeho zlovůli, dokud ji nenajdeš (tato varianta vychází z představy, že mezi významovými odstíny pro překlad d-r-š jako - hledej - volej k odpovědnosti - pomsti - není až zas takový rozdíl; volnější překlad - dokud nebude odstraněna - dává důraz na to, že Hospodin zlovůli nejen najde, ale též s ní něco bude dělat).

¹²⁸Doslova: nakláníš své uši; činíš slyšícími své uši (stejný obrat jako v Ž 5,3).

¹²⁹V žalmu 10 není jednoduché tuto akrostiku vypořadovat ani v hebrejštině – snaží se o ni Peter Craigie [2], když rozděluje začátky veršů jiným stylem, než klasicky (nabízí odvážný překlad veršů 5,7,10).

Žalmy 9-10: Bůh je soudcem, který zjedná právo utištěným a pokořeným. I

když důraz na utištěné a pokořené v žalmech 9-10 není výlučný, stojí určitě za povšimnutí, že ve skladbě ze žalmů 9,10 je užito sedm různých slov pro ty, o jejichž právo se Hospodin stará¹³⁰: zdeptaní (Ž 9,10; 10,18), ponížení (Ž 9,13; 10,2.9.17), nuzní (Ž 9,19), pokoření (Ž 9,19;10,12), nevinní (Ž 10,8), slabí¹³¹ (Ž 10,8.10.14), sirotci (10,14.18).

Žalmista žalmem 10 pokračuje v tématu útisku a vykresluje celkem podrobně a barvitě ve větší polovině textu žalmu, jak zlovolníci dotírají na utištěné. Navzdory tomu, že v žalmech 7 i 9 zaznělo biblické vyličení přísloví „Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá“, v žalmu 10 vidíme vyličení, jak zlovolník číhá v úkrytu (verš 9), přitiskne se k zemi (verš 10) a slabí a nuzní upadají do jeho moci. To tedy znamená, že to přísloví nefunguje, nebo přinejmenším nefunguje tak rychle, jak by si ti pokoření představovali. Vidíme zde bolest z toho, že právu není učiněno zadost (verš 1: proč, Hospodine, nezasáhneš?; verš 13: proč tě zlovolník smí znevažovat, Bože?). Žalmista vidí, že tak trochu kolem něj je vše naopak, než mohl prožít dřív nebo než slibuje Bůh¹³² (ale přichází s tímto bojem, s touto pochybností k Bohu a nechává na něm, aby zasáhl).

Vidíme zde jádro veškeré nespravedlnosti – když čteme o zpupnosti (verš 2) či namyšlenosti (verš 4), není tím myšlena jen zpupnost vůči druhým lidem, ale i zpupnost vůči Hospodinu, jehož právo ve své namyšlenosti zlovolník přestupuje. Charakteristické je, co si zlovolník říká v srdci: nezakolísám (verš 6), Bůh nikdy nic nespatri (verš 11), Bůh mne nebude volat k zodpovědnosti (verš 13). V kontrastu s tím stojí Hospodinova odpověď: upevňuje srdce ponížených a jejich prosby slyší (verš 17). Hospodin sice povolal lidi k vládě a moci, ale on sám je věčným králem (verš 16). On zjedná právo – člověk by si měl vzít k srdci to, co bylo na začátku, dříve než Hospodin stvořil lidi (člověk byl jen prach). Verš 18 ukazuje vpřed na obnovení všeho – že nastane den, kdy už nebude pokračovat útlak a nespravedlnost. Hospodin zavolá k zodpovědnosti moc a dary, které nám lidem svěřil.

Možná je na místě zmínit význam slova „žehnat“. Zatím bylo použito v Žalmu 5,13 (ty žehnáš spravedlivému, Hospodine): Bůh žehná = Bůh dává lidem dobré dary, Bůh působí pro spravedlivého zdar. Zde v Ž 10,3 (zlovolník žehná chamtivému): zlovolník chválí jednání chamtivého, protože sám je chamtivý. Chamtivost samotná je větším zákonem než Hospodinův zákon a právo, jak je naznačeno o zlovolníkovi v další části žalmu (verše 7-9: číhá na slabého, aby získal neprávem kořist).

**Nebo je to všechno jinak?
Proč zas, Bože, mlčíš dnes?
Není Bůh, říká si podlý,
mohu krást a budit děs.**

¹³⁰Viz [5], str.234: a každé z těchto slov má v žalmech 9-10 první výskyt pro knihu žalmů.

¹³¹Doslova: bídní, ubozí.

¹³²Též viz [7], str.77.

On tvé právo znevažuje,
vlastní zisk jej provází.
O svém rodu říká v srdci:
zlo nás nikdy nesrazí.

Plná kleteb má svá ústa,
v úkrytu teď číhá svém.
Po nevinném tiše slídí,
chce ho zabít neprávem.

Slabého chce lapit v síti,
baží další kořisti.
Srdcem říká: Bůh nevidí,
Bůh stejně nic nezjistí.

Ty však vidíš, Hospodine,
trápení a těžkosti.
Tobě slabý svěřuje se,
volá ve své úzkosti.

Uvidím, jak zjednáš právo
sirotkům a pokorným.
Uchopíš je do svých rukou
a vezmeš moc zlovolným.

Zdeptaného, Pane, slyšíš,
jeho srdce upevníš.
Zastaneš se bezmocného,
bude v tobě mít svou skrýš.

Žalm 11

¹*S doprovodem, Davidův.*

K Hospodinu jsem se přimknul,
proč mi tedy říkáte:

Uleť na svou horu, ptáčku?

²Neboť hle, zlovolníci napínají luk,
opřeli svůj šíp o tětivu, aby ze tmy vystřelili na přímé srdcem.

³Když jsou rozbíjeny základy¹³³,
co má dělat spravedlivý?

⁴Hospodin je ve svém svatém chrámu,
v nebesích je jeho trůn.

Jeho oči vidí,
svým zrakem zkoumá lidské syny.

⁵Hospodin zkoumá spravedlivého i zlovolníka,
on nenávidí ty, kdo milují násilí.

⁶Na zlovolníka Hospodin sešle oheň a síru,
hrozná vichřice bude jejich údělem¹³⁴.

⁷Vždyť Hospodin je spravedlivý a miluje spravedlivé činy,
dívá se na přímého¹³⁵.

¹³³fantastická varianta: Když je spravedlivý (jejich, těmito) úklady zabíjen = úkladně zabíjen, co má dělat?

¹³⁴Doslova: Ohromný vítr (bude, je) částí jejich kalicha.

¹³⁵Dvě varianty překladu: „přímého vidí jeho tvář“ nebo „přímý vidí jeho tvář“. Trochu ohledně překladu existuje diskuse, protože Boží tvář je vždy v množném čísle (tj. gramaticky: přímého vidí jeho tváře), a současně „vidí“ je v množném čísle, nicméně jášár = jednotné číslo někdy znamená i skupinově „přímí“. Většina překladů uvádí: přímí uvidí jeho tvář, přímí budou hledět na jeho tvář.

Druhá kniha žalmů

Třetí kniha žalmů

Čtvrtá kniha žalmů

Pátá kniha žalmů

Žalm 119

Žalm 119 je akrostickým žalmem, což znamená, že je rozdělen na dvacet dva částí podle počtu hebrejských souhlásek, každá z těchto částí sestává z osmi veršů (celkem tedy 22 krát 8 = 176 veršů) a každý z těchto osmi veršů začíná stejným písmenem hebrejské abecedy. Prvních osm veršů tedy všechny začínají písmenem álef, verše 9 až 16 všechny začínají písmenem bét, atd. Proto je i volba počtu veršů v tomto žalmu jednoznačná – každé písmenko má oslavovat Hospodinův zákon, to, že Hospodin mluvil a mluví. Téma Hospodinova slova na mnoha rovinách směřuje k Ježíši Kristu, který tím, co říkal a dělal, byl živým a úplným Hospodinovým slovem.

Důraz na Hospodinovo slovo, Hospodinův zákon je ještě umocněn tím, že v každém ze 176 veršů se vyskytuje nějaké označení Hospodinova zákona¹.

Strofa 1 = verše 1-8 (alef)

¹Dobře jednájí² ti, jejichž cesta je bezúhonná,
ti, kdo žijí podle Hospodinových pokynů³.

²Dobře jednájí ti, kdo střeží jeho svědectví
a hledají jej celým srdcem,
³ti, kdo nedělají podlosti,
ale chodí po jeho cestách.

⁴Ty jsi přikázal svá ustanovení,
abychom je cele dodržovali.

⁵Kéž má cesta pevně směřuje⁴
k dodržování tvých výnosů.

⁶Když mám na zřeteli všechny tvé příkazy,
nemusím se stydět.

⁷Vzdávám ti díky v upřímnosti srdce,
cvičím se v tvých spravedlivých soudech.

⁸Dodržuji tvé výnosy,
už mne nikdy neopouštěj.

Hospodinovo slovo je v prvních osmi verších označeno těmito výrazy (je jich osm):
Hospodinův zákon = Hospodinovy pokyny⁵ (verš 1), jeho svědectví (verš 2), jeho cesty

¹Snad mimo verš 122, ale i zde je otázkou, zda tím „dobrým“ se nemyslí život podle Hospodinova slova, život s Bohem.

²Doslova: Mnohé blaženosti těch, jejichž ... Někdy překládáno: Šťastní jsou ti, kteří ...

³Překlad slova tóra ... v žalmu jedna přeloženo "tórát adónáj" jako "slovo Hospodinovo" (důraz na to, že je řekl Bůh). V Ex 18,16.20 a zde (119,1) je přeloženo jako "Hospodinovy pokyny", protože to ukazuje na jednání v souladu s Hospodinem v konkrétní situaci. Ve 119,18 je tóra přeloženo jako "směrnice" jako pokus o modernější alternativu ke slovu zákon, které lépe vystihuje hebrejské slovo ve smyslu směru, směřování, ukazatelů.

⁴Doslova: kéž mé cesty pevně směřují...

⁵„tóra“ v žalmu 119 překládáno jako pokyny či směrnice (podle souvislostí).

(verš 3), jeho ustanovení (verš 4), jeho výnosy (verše 5 a 8), jeho přikázání (verš 6) a jeho spravedlivé soudy (verš 7). Kromě předmětu Hospodinova zákona či slov je vždy užito jiné sloveso, které představuje přístup k Hospodinovu slovu. V daných verších je to střežit (jedenkrát), zachovávat, dodržovat, žít podle nich (třikrát – totéž hebrejské slovo přeloženo pokaždé jinak), chodit v jeho zákoně či cestách (dvakrát), mít na zřeteli (jedenkrát), učit se či cvičit se (jedenkrát).

[119,1-3:] **Hospodinovo slovo ukazuje cestu, která je nejlepší pro mne i pro ostatní.** To, že tato Hospodinova cesta je nejlepší pro mne, je vidět ze slovíčka „dobře jednájí, blaze, šťastní“ = je na tom dobře ten, kdo; ke správnému cíli směřuje ten, kdo... To, že je tato cesta nejlepší pro ostatní, vidíme z verše 3: nepáchají podlost, tj, jednájí vůči ostatním čestně. V tom se opakuje motiv Žalmu 1: je moudré jít po Hospodinově cestě.

Hospodinova slova (zákon) označuje verš 2 jako jeho svědectví – nejedná se jen o pokyny nezávislé, ale o pokyny, které vyvěrají z Hospodinova charakteru – on nás volá k dobrému životu, protože sám je dobrý a svým jednáním máme odrážet jeho charakter. Tj. jsou to slova, která dosvědčil sám Bůh, že máme podle nich žít. „Hledají jej celým srdcem“ je synonymem pro život podle Hospodinových ukazatelů – tj. nejedná se o sdělení emocionálního stavu, ale praktický život: ti, kdo celým srdcem jdou po jeho cestě. Podobně jako děti modelují toho dospělého, se kterým tráví více času, i ti, kdo se setkávají s Bohem, proměňují svůj život podle jeho charakteru.

Novosmluvní souvislost: Ježíš Kristus je Hospodinovým slovem – mluví k nám nejen jeho slova, ale celý Ježíšův život, charakter, osobnost a to, co svým životem dokázal. Jan 1,14 (B21): „**To slovo se stalo tělem a přišlo žít mezi nás. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy.**“ Skrze Ježíše Krista vidíme Boha a jeho slávu. ON je tím klíčovým SLOVEM, které máme přijmout a se kterým máme žít. A tento vztah k Ježíši Kristu podle svědectví Nové smlouvy zprostředkuje Duch svatý (Jan 14,26, B21, Ježíš mluví ke svým učedníkům): „Avšak Utěšitel, ten Duch svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.“ Naším úkolem dnes je následovat Ježíše Krista, usilovat o vztah s ním nejen emocionálně, ale i prakticky: jít tam, kam jde Ježíš Kristus. On říká (Janovo evangelium 8,12, B21): „Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebude už chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“ **Výzva 1: výzvou pro nás je uvidět Krista, jaký skutečně je, setkat se s ním.**

[119,4-6:] **Ty jsi, Bože, přikázal své výnosy, abych podle nich žil.** Ve verších 4-6 následuje druhá motivace pro poslušnost: dodržovat zákon je správné i z toho důvodu, že jej přikázal Bůh – ten, kdo nás stvořil, ten, kdo má právo na náš život. Když bychom se nezaměřovali na náš osobní užitek, měli bychom poslouchat i z dalšího důvodu, a sice proto, že mluvil Bůh. Slovo „výnos“ je charakteristické např. pro vládu či parlament, který vydává (či schvaluje) zákony – samotné vydání zákona a vážnost a důstojnost osoby, která zákon vydala, má být důvodem naší poslušnosti. „Pak se nebudu stydět“ ... není upřesněno, zda před Bohem či před lidmi, ale možná tyto dvě věci nelze oddělit. Zejména před Bohem – Bůh přikázal výnosy, on bude volat k odpovědnosti za jejich dodržování. Příímý člověk jde přímo po jeho cestě (verš 5). Opakuje se zde i motiv ze Žalmu 2, že totiž máme být ve svém životě podřízeni Králi.

Ve Staré smlouvě je zákon se svými výnosy zasazen do smlouvy lidu Izraele s Bohem v okamžiku, kdy lid Izraele je vysvobozený z otroctví a vyhlazovací politiky Egypta (Ex 20) – proto je v něm také obsažen důležitý rozměr vděčnosti za záchranu: protože byli právě zachráněni, snaží se vyjádřit Bohu svou vděčnost životem podle jeho řádů. Podobná souvislost existuje i v nové smlouvě: Ježíš Kristus zemřel za naše hříchy, svou poslušností mu vyjadřujeme vděčnost za jeho záchranu.

Další novosmluvní souvislosti: Co si představit v dnešní době, kdy Bůh chce, aby jej lidé ctili skrze následování Ježíše Krista, v době nové smlouvy, pod slovem „přikázání“? Na mysli vytane 1.list Janův 3,23 (překlad B21), kde je shrnut novosmluvní obsah přikázání: **„A to je to jeho přikázání: abychom věřili jménu jeho Syna Ježíše Krista a milovali jedni druhé, jak nám přikázal.“** Máme věřit tomu, že Ježíš Kristus je Boží Syn, který vyjadřuje přesně charakter Boha a který svou smrtí za naše hříchy zaplatil cenu, díky které nám lidem bude odpuštěno. Toto přijetí u Boha díky Ježíši Kristu je pak základem naší vzájemné lásky.

Důležitý je zde i oddíl z Janova evangelia 15,1-17, kde Ježíš Kristus přirovnává sám sebe ke kmeni vinné révy a své učedníky k ratolestem, které mohou nést ovoce jen tehdy, když zůstanou ve spojení se kmenem. a) Tedy naším prvořadým úkolem pro to, aby náš život mohl nést ovoce a vzdal čest Bohu, je udržovat spojení s Ježíšem Kristem (Jan 15,5 B21): „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce; beze mě nedokážete nic“. b) Potom jsme připraveni k tomu úkolu, který je v tomto oddílu též zmíněn (Jan 15,12, B21): „Toto je mé přikázání: Milujte jedni druhé, jako já jsem miloval vás.“ **Výzva 2: tedy výzvou pro nás je věřit, že Ježíš Kristus zemřel za naše hříchy vůči životu a Bohu, a tuto víru prakticky uvádět ve skutek ve svých vztazích s druhými lidmi.**

Ano, ten, kdo bezúhonně
v životě si počíná,
ano, ten jde s Hospodinem
podle jeho zákona.
A šťastný je, kdo si cení
toho, jak Bůh jedná sám,
a hledá jej celým srdcem
i vše, co on řekl nám.

Bože, přikázal jsi slova,
směr pro naše životy.
bděle je chci zachovávat,
protože jsi je dal ty.
Buď dál silou pro mé kroky,
za tebou chci, Pane, jít.
Bože, mám jen jednu prosbu:
už mne nesmíš opustit.

Strofa 2 = verše 9-16 (bét)

⁹Jak si mladík udrží čistou svou stezku?

Když bude žít podle tvého slova.

¹⁰Celým srdcem tě hledám,

nenech mne zbloudit od svých příkazů!

¹¹V srdci jsem ukryl tvou řeč,

abych proti tobě nehřešil.

¹²Požehnaný jsi, Hospodine,

vycvič mne ve svých výnosech!

¹³Svémi rty vyhlašuji

všechny soudy tvých úst.

¹⁴Z cesty tvých svědectví se veselím

jako z velkého⁶ jmění.

¹⁵O tvých ustanoveních chci přemýšlet,

chci mít na zřeteli tvé stezky.

¹⁶Ze tvých výnosů se chci těšit,

nezapomínám na tvé slovo.

Hospodinovo slovo je ve verších 9-16 označeno těmito výrazy (je jich deset): tvé slovo (verš 9 a 16), tvá příkázání (verš 10), tvá řeč (verš 11), tvé výnosy (verš 12 a 16), soudy tvých úst (verš 13), tvé svědectví (verš 14), tvá ustanovení (verš 15), tvé stezky (verš 15). Kromě předmětu Hospodinova zákona či slov je vždy užito jiné sloveso, které představuje přístup k Hospodinovu slovu (těchto sloves je též deset). V daných verších je to: žít podle něho = zachovávat je = držet se ho (verš 9); nenechat od něj zbloudit (10); uchovávat či ukryt v srdci (11); vyučit či vycvičit v něm (12); vyhlásit je = vylíčit je, vykreslit je (13); veselit se z něj (14); přemýšlet o něm (15); mít jej na zřeteli (= před očima) (15); těšit se z něj (16), nezapomínat na něj (16).

[119,7-12:] **Děkuji Ti, Pane, za tvá příkázání. Prosím nenech mne od nich zbloudit a vycvič mne v nich.** Žalmista děkuje Bohu za jeho slovo, kterým ho chce Bůh vést, učí se podle něj žít a prosí, aby ho Bůh nenechal sejít z cesty.

Novosmluvní souvislost: Koloským 2,6 — 3,17: Apoštol Pavel vyzývá Koloské, aby byli zakořeněni ve víře v Krista, tak jak jej přijali, a nedali se svést od této víry. V dřívější smlouvě Hospodina s Izraelem byla důležitá obřízka, nyní v nové smlouvě je znamením „obřízka, kterou nelze vykonat ručně“ = naše víra v Ježíše Krista. Seznam mnoha skutků, které jsme udělali proti Bohu, se stal dlužním úpisem, který svědčil proti nám – ovšem Ježíš Kristus svou smrtí místo nás tento náš dlužní úpis „přibil na kříž“ = svou obětí na kříži zaručil, že Bůh nebude už tento úpis našich hříchů proti nám uplatňovat.

Dále byly součástí smlouvy Hospodina s Izraelem kdysi předpisy o stravování a dodržování několika svátků v průběhu roku, nejčastěji tedy svátku Sabatu každý týden – Ježíš Kristus už ovšem k dodržování těchto předpisů nikoho nevyzývá. Vítězná víra nespočívá v dodržování soboty nebo v tom, že se zdržujeme od vepřového masa (dodržování Sabatu snad bylo nahrazeno eucharistií = Pánovou večeří, a to ještě Ježíš neřekl, jak často

⁶doslova: celého.

ji máme slavit – zda jednou měsíčně nebo každý týden, důležitá je totiž nikoli frekvence nebo délka této slavnosti, ale setkání s Bohem a vyznání víry při této události). Podstatou naší zbožnosti je vzkříšený Kristus, který sedí po pravici Boha v nebeských oblastech (též Efeským 1,3). Od něho jsme nyní vyzváni brát sílu k vnitřním, neceremoniálním věcem, jako je boj proti přílišné vášni, chamtivosti, hněvu, zášti, urážkám a sprostým řečem. Máme „svlékat“ tyto věci a „oblékat si“ soucit, odpuštění jednoho vůči druhému, Kristův pokoj, vděčnost, jeho slovo. (Koloským 3,16-17, v překladu B21) **„Slovo Kristovo ať ve vás přebývá v hojnosti. Navzájem se ve vši moudrosti vyučujte a napomínejte. S vděčností v srdci zpívejte Bohu žalmy, chvalozpěvy a duchovní písně. Cokoli děláte, ať už ve slovech či skutcích, všechno to činite ve jménu Pána Ježíše a děkujte skrze něj Bohu Otci.“**

Hebrejům 8,1 — 9,28: Při srovnání Staré smlouvy s Novou smlouvou vyvstávají v tomto oddílu tři věci: a) Ve Staré smlouvě konal velekněz v Izraeli službu v pozemském chrámu a svatyni, kdežto Nová smlouva mluví o Ježíši Kristu, který vešel napořád do nebeské svatyně; b) Stará smlouva až bolestně sestávala z toho, že pokud lid Izraele svou část nedodržel, Bůh se od nich odvrátil a přišli o svou zemi; kdežto Nová smlouva nabízí jistotu jednou provždy: že Bůh přijde do srdce a myslí lidí, kteří pak budou jeho smlouvu dodržovat ze srdce a nikdy o její výsady nepřijdou; c) bohoslužba ve Staré smlouvě spočívala v tom, že kněží každodenně a velekněz jednou ročně přinášeli oběti za hříchy lidu, které ovšem dokonale očistit svědomí nedokázaly; naproti tomu Ježíš Kristus v té nebeské bohoslužbě obětoval Bohu svou krev jednou provždy, aby navždy očistil naše svědomí od viny hříchu a dal nám svobodu ke službě živému Bohu.

Proto může autor listu Židům při srovnání Staré a Nové smlouvy říci (Židům 4,15-16, B21): „Nemáme ovšem velekněze neschopného cítit s našimi slabostmi, ale takového, který byl v každém ohledu zkoušen jako my, avšak zůstal bez hříchu. Proto přistupme k trůnu milosti se smělou důvěrou, abychom došli milosrdenství a našli milost, když potřebujeme pomoci.“ **Výzva 3: Máme prohlubovat a budovat život na výzvách 1 a 2, tedy prohlubovat svůj vztah ke Kristu (viz Židům 4,15-16 ... přistupovat ke trůnu milosti) a žít prakticky život lásky vůči druhým lidem (viz Kol 3,16-17 ... navzájem se budovat ve víře (= připomínat si vše, co Kristus učil a udělal) a napomínat a povzbuzovat v praktickém životě).**

[119,13-17:] **Všetchna tvá slova si připomínám, raduji se z nich a mám je na zřeteli – je v nich moje bohatství, radost i život.** Žalmista říká Bohu, že si cení jeho pokynů, jsou jeho největším jméním. Je rozhodnut, že pokud mu Bůh bude dávat život, tak bude žít podle jeho ukazatelů (verš 17 ... ba co víc, možná za to dobré, co mu bude dávat život, považuje Hospodinovy pokyny).

Novosmluvní souvislost: Máme se pevně držet Slova života, ve kterém je radost i navzdory našim těžkostem (Filipským 2,16-18). Co je to Slovo života? Jak už bylo řečeno u Ž 119,1-3, Slovem života je Ježíš Kristus (Jan 1,14 je zhruba zopakován v 1. Janově listě 1,1-4, kde čteme, že Slova života se jeho první učedníci dotýkali, viděli jej a žili s ním), v Kristu je pro nás radost, život a bohatství.

Čteme-li v Nové smlouvě místa jako Efeským 5,8-20 nebo Filipským 4,1-9, vidíme podobné věci, které máme dělat stále⁷, jako je obsahuje výzva 3, tedy potažmo výzvy 1

⁷Dobrá otázka při čtení těchto dvou oddílů je: K čemu jsme vyzýváni, abychom to stále dělali? Klí-

(naš vztah k Ježíši Kristu) a 2 (naš vztah ke druhým lidem), jen si možná můžeme navíc všimnout radosti a nesmírné ceny, které apoštol Pavel, autor těch slov, zmiňuje. Ve Fp 4,1-9 vyzývá k radosti z Pána Ježíše v okolnostech, kdy sám sedí ve vězení a kdy i křesťany ve Filipech provázejí jisté těžkosti, které by snad dávaly důvod se spíše trápit. Navzdory osobním nesnázím jim říká, že jsou jeho radostí, když je může budovat a povzbuzovat ve víře v Krista. A slavné vyznání Pavla je zapsáno ve Filipským 3,8 (překlad B21): „**A vůbec všechno pokládám za ztrátu vzhledem k té nevýslovné hodnotě poznání Krista Ježíše, mého Pána. Pro něj jsem to všechno ztratil a pokládám to za hnůj, abych získal Krista!**“ Pavel má ve svém životě věci, kterými by se mohl chlubit při svém srovnání s druhými lidmi. Ale je si vědom, že v tom vztahu lásky, který našel k Ježíši Kristu, je jeho všechno, navzdory těžkostem, kterými prochází. V Ježíši Kristu je jeho osobní bohatství, kterého se nechce vzdát. **Výzva 4: vytrvejte ve výzvě 3 s radostí, vědomi si toho, že v Ježíši Kristu je nesmírná cena a život.**

Cestu čistou udrží si
ten, kdo tvoje slovo zná,
celým srdcem je jím veden,
hledá, volá, naslouchá.
Cvič mne, Pane, ve svých řádech,
nechci už jít proti nim.
Cením si, že ke mně mluvíš
a s tebou se setkat smím.

Četná slova tvého srdce
chtěl bych, Pane, říkat všem.
Často nemám nic než tebe,
jenom tys mým majetkem.
Čerpat sílu z tvého slova
je však jmění nezměrné;
člověk, který vidí tebe,
vždy zas dobré nalezne.

čovým oddílem je list Efezským, kapitoly 5 a 6; list Filipským 4,1-9 mluví o podobných věcech. Blíže viz motiv 1.

Strofa 3 = verše 17-24 (gimel)

¹⁷Bud' dobrý ke svému služebníku,
abych žil⁸ a dodržoval tvé slovo.

¹⁸Otevři mé oči, abych měl na zřeteli
podivuhodné věci ze tvých směrnic⁹.

¹⁹Na zemi jsem cizincem,
neskrývej přede mnou své příkazy.

²⁰Moje duše je stále zlomena touhou
po tvých soudech.

²¹Napomínáš pyšné a prokleté,
ty, co bloudí od tvých příkazů.

²²Odejmi ode mne výčitky a pohrdání,
vždyť střežím tvá svědectví.

²³I když vůdci lidu se sesedají a umlouvají proti mně,
já, tvůj služebník, přemýšlím o tvých výnosech.

²⁴Tvá svědectví jsou mým potěšením
a mými rádci.

Hospodinovo slovo je ve verších 17-24 označeno stejnými výrazy jako ve verších 1-16.

[119,18-20:] **Dáš-li mi život, naplním jej tím, že budu stále dodržovat tvé slovo. Otevírej mi oči i pro ty příkazy a soudy, které ještě nevidím a kde jsem slepý.**

Novosmluvní souvislosti: 1.list Korintským 10,13: Bůh dává dobrý směr i ve chvílích, kdy je obtížné jej uvidět. Jan 9: Slepý člověk viděl, ale lidé nevidí Ježíše. Přišel na svět, aby ti, co nevidí, viděli, a ti, co vidí, byli slepí. Genesis 3: otevřely se jim oči vůči zločinu, strachu, využívání druhých ALE Lukáš 24: Učedníkům se otevřely oči a uviděli vzkříšeného Ježíše Krista.

[119,21-24:] **Ti, co se neřídí tvými soudy, mne pomlouvají, ale pro mne je tvé slovo radostí a ukazatelem.**

Novosmluvní souvislost: 1.list Petrův 4,4 (ČEP): "Když se již spolu s nimi nevrháte do téhož proudu prostopášností, dráždí je to a urážejí vás". Pokud trpíte spravedlivě, tak máte trpět. Pokud ovšem trpíte nevinně kvůli Kristu, mějte z toho jen radost (1.list Petrův 4,14-17). Matouš 5,3-12: Boží království přináší požehnání společně s pronásledováním. 2.list Timoteovi 3,12: "Všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu Ježíši, budou pronásledováni."

**Dobré věci, dáš-li, Pane,
i dnes zas v mém životě,
dál chci hledat tvoje řády,
jít za tebou, chválit tě.**

⁸Motiv Žalmu 6, kde žalmista prosí, aby jej Bůh uzdravil, protože mu chce svým životem vzdávat chválu.

⁹Překlad slova: Tóra = slovo, pokyny směrnic.

Dej mým očím vidět divy
tam, kde dřív jsem slepý byl,
denně toužím po tvých soudech,
bych je cele naplnil.

Energicky napomínáš
ty, kdo sešli ze tvých cest;
emancipovaně brojí,
já však tebou dám se vést.
Encykliky, tvoje řady
chci poznávat, ctít tě jen,
enormně Bůh dá mi radost,
on sám je mým mentorem.

- Strofa 4 = verše 25-32 (dálet)
Strofa 5 = verše 33-40 (he)
Strofa 6 = verše 41-48 (vav)
Strofa 7 = verše 49-56 (zajin)
Strofa 8 = verše 57-64 (chét)
Strofa 9 = verše 65-72 (tét)
Strofa 10 = verše 73-80 (jód)
Strofa 11 = verše 81-88 (kaf)
Strofa 12 = verše 89-96 (lámed)
Strofa 13 = verše 97-104 (mém)
Strofa 14 = verše 105-112 (nún)
Strofa 15 = verše 113-120 (sámech)
Strofa 16 = verše 121-128 (ajin)
Strofa 17 = verše 129-136 (páne)
Strofa 18 = verše 137-144 (cáde)
Strofa 19 = verše 145-152 (qóf)
Strofa 20 = verše 153-160 (réš)
Strofa 21 = verše 161-168 (šin)
Strofa 22 = verše 169-176 (tav)

Část II

Promluvy z knihy Žalmy

1 Co má následovník Krista dělat neustále?

V Žalmech čteme, že Boží lid má chodit neustále po Hospodinových cestách (např. Žalm 119,1-3) – jaký je vztah této výzvy k Nové smlouvě? Co má Boží lid, který následuje Ježíše Krista, dělat neustále? Podívejme se stručně na odpověď na základě listu Efezským, kapitol 5 a 6. Vidíme zde několik věcí, které máme dělat neustále, být v nich stálí:

- Má rozlišovat, co se líbí Pánu (Ef 5,10), využívat svěřený čas (Ef 5,16) a rozumět Pánově vůli (Ef 5,17) – následovat Krista tam, kam on jde. Tato slova jsou řečena tím tónem, jako by rozumět Pánově vůli nebylo pracně zjistitelné, ale vždy bylo nám na dosah Hospodinovo vedení, pokud na ně čekáme (Ef 2,10). Máme přemýšlet a činit to, co se líbí Pánu a co sklízí od něj pochvalu (Fp 4,8).

Z následujících šesti bodů první tři se týkají výzvy 1 (věř v Krista Ježíše a rozvíjej vztah s ním), další tři se týkají výzvy 2 (miluj druhé stejnou láskou, jako Ježíš Kristus miluje tebe):

- První konkrétní věc, která je podle Pánovy vůle, je trávit čas s Bohem – Otcem, Synem i Duchem. Máme se naplňovat Božím Duchem (Ef 5,18), svým srdcem zpívat Pánu (Ef 5,19) a vždy děkovat Otci (Ef 5,20), tedy trávit čas s celou Boží Trojicí. Máme se radovat ze vztahu s Kristem (Filipským 4,4).
- Druhá konkrétní věc: Boží lid má mít na zřeteli jednání v dobrotě, spravedlnosti a pravdě (Ef 5,8-9). Má na sebe vzít Boží zbroj, aby takový charakter mohl žít (Ef 6,10-17)¹: pás pravdy, pancír spravedlnosti, obuv připravenosti (mimochodem to jsou podobné věci jako v Ef 5,9), štít víry v Krista, přilbu spasení od Boha a meč Ducha (opět vztah s Trojicí!!).
- Třetí konkrétní věc: netrápit se starostí, ale za všechno se modlit a předkládat to Pánu (Filipským 4,6-7).
- Čtvrtou konkrétní věc podle Pánovy vůle je budovat se navzájem ve víře a ve vztahu k Pánu Bohu (Ef 5,19 ... promlouvejte k sobě navzájem v chvalo zpěvech a duchovních písních; Ef 5,11 ... neúčastněte se neplodných skutků tmy, ale raději je odhalujte). Nejlepší strategií budování druhých je být jim příkladem (Filipským 4,9 ... abychom jim mohli říct: dělejte to, co vidíte v mém životě).
- Pátá konkrétní věc: máme se podřizovat sobě navzájem (Ef 5,21 – 6,9) – ve vztahu manželka a manžel, ve vztahu rodiče a děti, ve vztahu podřízený a nadřízený v práci či zaměstnání. Máme zanechat sporů a hledat shodu (Filipským 4,2: mějte stejné smýšlení v Pánu).

¹Blíže viz str.23-24 v textu rozhovor.cz/efezykym/poznamky.pdf.

- Šestá konkrétní věc: máme se neustále modlit za všechny svaté = za své bratry a sestry ve víře v Krista (Ef 6,18) – abychom nejen my, ale především oni stále pevní ve víře i v následování Krista. (abychom mohli říct společně s apoštolem Pavlem jeho slova z Fp 4,1: když stojíte pevně, jste mou radostí.

Část III

Závěrem

Autorství a vznik biblické knihy Žalmy

Bude doplněno později. Možná něco více ke chronologické návaznosti pěti knih žalmů.

Stručný obsah biblické knihy Žalmy

Žalm 1: vyučující žalm; úvodní žalm k celé sbírce – Žalm 1 dává do kontrastu život člověka, který naslouchá Hospodinovým radám a ukazatelům a žije podle nich, a člověka, který přestupuje Hospodinovy rady a jeho řád. Návrh názvu žalmu: **Cesta**.

Žalm 2: vyučující žalm; pokračování úvodu k celé sbírce – Žalm 2 mluví o králi, kterého ustanovil Bůh v Izraeli, a kterému slibuje naprostou moc (a současně mu dává zodpovědnost spravedlivé vlády); zároveň vyzývá ostatní lidi a národy, aby se podřídili Bohu a jím ustanovenému králi. Návrh názvu žalmu: **Král**.

Žalm 3: prosba o pomoc – Bohem ustanovený král k němu volá o pomoc v okamžiku boje a tísně. Návrh názvu žalmu: **Nepřátelé usilují Hospodinovu králi o život**.

Žalm 4: prosba o pomoc – volání o pomoc v dlouhodobém nedostatku. Žalmista s důvěrou prosí, aby Bůh byl jemu a jeho lidu blízko (i když jsou mnozí, kteří se odklání od Hospodina). Návrh názvu žalmu: **Král prosí o pomoc při uplatňování Hospodinovy vlády**.

Žalm 5: prosba o pomoc – král přichází ráno k Hospodinu a prosí jej o vedení. Spolehlivé slovo se nedozví od nikoho jiného než od Hospodina. Návrh názvu žalmu: **Hospodinovo slovo vede krále cestou spravedlnosti**.

Žalm 6: prosba o pomoc – volání o milost v zármutku jak dlouhém, tak intenzivním. Král vidí sám sebe v nebezpečí smrti, ať už se jedná o jeho nemoc, či o jeho nepřátele. Návrh názvu žalmu: **Nářek krále v nemoci a útisku: kéž Hospodin změni můj pláč ve chválu!**

Žalm 7: prosba o pomoc – král David prosí Boha, aby se ho jako Soudce všech lidí zastal ve spravedlivé věci, kdy je pronásledován neprávem. Návrh názvu žalmu: **Bůh je Soudce I: Hospodin bojuje proti utiskovatelům**.

Žalm 8: oslavný žalm – David chválí Boha, jakou moc prokázal ve stvořeném světě a jakou lásku a péči věnuje člověku, když nám lidem dal slavný úkol panovat nade vším živým. Návrh názvu žalmu: **Hospodin dal lidem moc.**

Žalm 9: prosba o pomoc – král se vrací k tématu žalmu 7 a chválí Hospodina jako toho, kdo nastolí spravedlnost. Modlí se: Bože, smiluj se nade mnou, povstaň k soudu nad mými utiskovateli. Návrh názvu žalmu: **Bůh je Soudce II: Hospodin nezapomíná na utiskované.**

Žalm 10: prosba o pomoc – i uprostřed útisku žalmista ví, že Hospodin je králem králů, je nad mocí všech lidí. Návrh názvu žalmu: **Bůh je Soudce III: Hospodin určitě odstraní útisk a sjedná spravedlnost.**

...

Žalm 119: oslavný žalm – vděčnost a poslušná reakce na Hospodinovu přítomnost v žalmistově životě. Návrh názvu žalmu : **Hospodin je se mnou svým Slovem.**

Pokus o vystižení poselství biblické knihy Žalmy

Bude doplněno později.

Literatura

- [1] Dan Drápal: Úvahy nad žalmy (vytvářeny od roku 2006). Nejlepší výkladové poznámky k Žalmům v češtině. (Žalmy 1-41 vyšly už knižně: Návrat domů, Praha 2008.)
- [2] Edice WBC: Psalms 1 to 50. Peter Craigie 1983, Marvin Tate dodatek asi 100 stran 2004 (vše v jedné knize). Nakladatelství Thomas Nelson Publishers.
- [3] Edice WBC: Psalms 51 to 100. Marvin Tate 1990. Nakladatelství Thomas Nelson Publishers.
- [4] Edice WBC: Psalms 101 to 150. Leslie Allen, revidované vydání 2000. Nakladatelství Thomas Nelson Publishers.
- [5] **Gerald Wilson: Psalms Volume I (2002). Edice NIVAC, Zondervan 2002. Nejvíce doporučuji jako doprovodné čtení ke knize Žalmy.** Druhý díl ještě nevyšel, což je trochu slabina.
- [6] Jan Zeman: Žalmy. 2.vydání, 2001. Speciálně pouze překlad žalmů starší češtinou (z roku 1946), ale zdá se hodně přesný, doplňuje dobře čtení žalmů v češtině. Nyní přístupný pro všechny, protože opět byl vydán. Nejpřesnější český překlad žalmů do té doby, než v roce 2009 vyšel Český studijní překlad Bible.
- [7] Craig Broyles: Psalms. Edice NIBC, Hendrickson Publishers 1999 (třetí dotisk 2006). Jediný cizojazyčný komentářík ke knize Žalmy, který mám jednodílný. Uvážíme-li, že Žalmy jsou třikrát obsáhlejší než třeba kniha Genesis (co se týká počtu kapitol), tak 150 žalmů okomentováno na 500 stránkách je hodně stručně popsáno. Ale celkem dobrý komentářík, který obsahuje poznámky ke všem žalmům v jednom svazku.
- [8] B.Pípal: Hebrejsko-česlý slovník ke Starému Zákonu. Kalich 2006 (kniha je vysázena programem TEX!!).
- [9] Průvodce životem: Žalmy. Edice přístupného překladu Bible s výkladovými poznámkami (viz také poznámky k EDICI). Může být zajímavé zejména pro překlad žalmů přístupný v současné češtině.
- [10] J.H.Dobson: Learn Biblical Hebrew. Baker Academic 2005 (2nd edition with audio CD).
- [11] J.H.Kohlenberger III: The Interlinear NIV Hebrew-English Old Testament. Zondervan 1987.
- [12] Don Carson (2009): Cyklus výkladů – Žalm 1, Žalm 2, Žalm 40, Žalm 110 viz <http://faithbyhearing.wordpress.com/2009/03/24/don-carson-on-psalms/>.
- [13] Gordon Wenham: Reading the Psalms Messianically, Ethically, Canonically. Série čtyř přednášek (2007) na téma "žalmy". <http://faithbyhearing.wordpress.com/2007/10/06/reading-the-psalms-messianically-ethica>

-
- [14] **Willem VanGemerem: Psalms. EBC svazek 5 (rok 2008). Evangelikální komentář, kde ke každému žalmu je pár myšlenek napsáno.** Kniha [5] je podrobnější, ale ta obsahuje jen poznámky k žalmům 1-72.
- [15] Jacob Weingreen: Učebnice biblické hebrejštiny. Nakl. Karolinum, Praha 2008, 2. české vydání. Osvědčená učebnice, která poprvé vyšla roku 1939, důkladně uvádí do čtení a psaní hebrejského textu. Cca 260 stran + dodatky a malý česko-hebrejský a hebrejsko-český slovníček.
- [16] **Gordon Wenham: Psalms. Apollos Old Testament Commentary. Kniha ještě nevyšla, ale pokud vyjde, bude to kvalitní přehledový materiál o žalmech.**
- [17] Jeremy Pierce: Recenze ke komentářům v angličtině (2006):
http://parablemania.ektopos.com/archives/2006/01/psalms_commenta.html.
- [18] Paul Apple: A Devotional Commentary on the Psalms. Pdf text zveřejněný na stránce www.bibleoutlines.com. Zaměřením je prezentace klíčových myšlenek, otázek ke skupinové diskusi a myšlenek pro osobní ztišení. Z roku 2000, stran 753.
- [19] **John Piper: What Jesus Demands from the World. Crossway Books 2006, volně ke stažení v pdf souboru na stránce Johna Pipera www.desiringgod.org/resource-library/online-books/by-title. Kniha obsahuje v padesáti kapitolách obsah učení Ježíše Krista.** Viz Koloským 3,16 (překlad ČEP): „Ať ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství.“
- [20] David Malick, Allen Ross: An Argument of the Book of Psalms. Stručná osnova jednotlivých žalmů, materiál Allena Rosse zestručnil David Malick, <http://bible.org/article/argument-book-psalms>, 1982.
- [21] D.B.Allender, T.Longman III: Pravá tvář lásky. 2004 Porta Libri, Bratislava. Kniha dobře poukazuje na to, co to znamená žít jako křesťan v mezilidských vztazích (a jak prokazovat lásku ve vztazích, které jsou pro nás těžké). 317 stran.
- [22] John Goldingay: Psalms, 2007. Edice BCOTWP = Baker Commentary on Old Testament Wisdom and Psalms, trojsvazkový komentář, od roku 2007 zřejmě nejlepší komentář v kateorii „vědecký“.
- [23] Allen Ross: Psalms 2012, 2013, 2014. Trojsvazkový komentář v edici KEL = Kregel Exegetical Library, od roku 2014 zřejmě nejlepší komentář v kategorii „podrobnější orientace pro kazatele“.
- [24] Bruce Waltke, James Houston: The Psalms and Christian Worship – Historical and Exegetical Commentary, 2010. Bruce Waltke, James Houston: The Psalms and Christian Lament – Historical and Exegetical Commentary, 2014. Bruce Waltke, James Houston: The Psalms and Wisdom and Praise, to appear. Podrobný výklad vybraných žalmů, které reprezentují daný žánr žalmů (chvála, žalozpěv, žalmy moudrosti. Bruce Waltke doplnil exegezi, Jim Houston doplnil výklad daných žalmů v církvi v průběhu historie.

V létě 2016 Bruce Waltke uvedl tuto sérii v rámci semináře o exegezi Žalmů, je to 27 cca hodinových videí na Youtube (Bruce Waltke, Psalms, Lecture 1, etc.). Jedinou slabinou je, že knihy nemluví o všech žalmech – jako úvod k jednotlivým žánrům ovšem dávají lepší detaily než knihy [22], [23]. Mohl by je předstihnout snad jen komentář [16].